Ч.І (144) Р. XXXIII

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

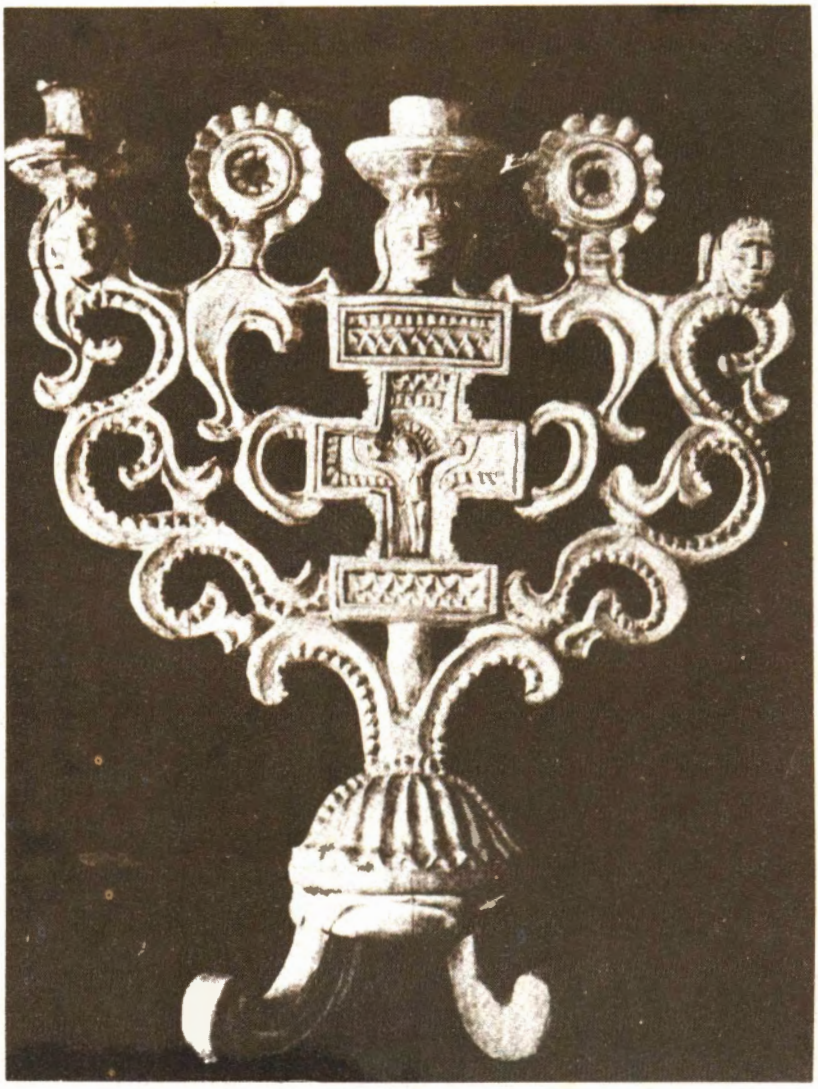

АВАНҐАРД Ч. 1 (144) СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ 1979

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ДВОМІСЯЧНИК, ВИДАЄ
ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

VANGUARD - bi-monthly

Official Press Organ of the Ukrainian Youth Association in Exile

AVANTGARDE - bimestriel

Revue de jeunes éditée par le Comité Central de l'Union de la jeunesse ukrainienne en exil

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

«AVANTGARDE»
72 Bld Charlemagne
1040 Bruxelles
tel: 734. 04. 82

КРАЙОВІ ПРЕДСТАВНИЦТВА

Вел. Британія:
KU SUM
«Tarasivka»
Old Cliff House
Weston-on-Trent, Derby's

Австралія
Mr. J. Kutnyj
7 Dale street
Maribyrnong 3032, Vic.

Аргентіна
W. Zastavnyj
Soler 5039
Buenos-Aires

Редагує колегія. Головний Редактор — Роман Зварич
Члени: О. Рожка, Б. Потапенко, А. Лозинський, А. Прядка, І. Зварич
Графічне оформлення: Графік Яків Гніздовський
Редакційне листування й матеріяли надсилати на адресу Редакції:

«AVANTGARDE» 136 2nd Ave, New York NY, USA 10003

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1979 РІК

КРАЇНИ	*ОДНЕ ЧИСЛО:*		*РІЧНО:*	*В ПІСЛЯПЛАТІ:*	
			/вплати до 31.3.79/		
ЗСА	*дол.*	*2.50*	*12.50*	*дол.*	*14.00*
КАНАДА	*дол.*	*2.50*	*12.50*	*дол.*	*14.00*
ВЕЛ. БРІТАНІЯ	*ф.ст*	*1.00*	*5.00*	*ф.ст.*	*5.50*
АВСТРАЛІЯ	*дол.*	*2.25*	*11.00*	*дол.*	*12.50*
БЕЛЬГІЯ	*бфр.*	*70.00*	*360.00*	*бфр.*	*400.00*
ФРАНЦІЯ	*ффр.*	*10.00*	*50.00*	*ффр.*	*55.00*
НІМЕЧЧИНА	*н.м.*	*5.00*	*25.00*	*н.м.*	*28.00*
АВСТРІЯ	*шіл.*	*30.00*	*150.00*	*шіл.*	*165.00*
АРҐЕНТІНА	*песо*	*400.00*	*2000.00*	*песо*	*2200.00*
БРАЗІЛІЯ	*круз.*	*10.00*	*50.00*	*круз.*	*55.00*

Printed in Belgium. Editeur responsable — O. Kowal, 72 Bld Charlemagne, 1040 Bruxelles

ЧЕСТЬ І СЛАВА МОГУТНЬОМУ БОРЦЕВІ!

1Ј. 1909 — 14. X. 1959 — 1979 рр.

"Нашим природним середовищем вже стало змагання, змістом нашого життя — боротьба. Для нас політична діяльність, праця завжди була боротьбою, не тільки змістом, але й форми її завжди були такі. Ми стояли постійно на фронті, чолом проти ворога. Всі інші справи зокрема внутрішньої політики, в нас завсіди були трактовані і розв'язувані у світлі боротьби з ворогом. Хто боровся проти нього, той друг-брат, хто ставав на його сторону — того не було по цьому боці фронту. Так воно є і тепер на Рідних Землях, де наші друзі, основна частина ОУН і УПА, продовжують боротьбу, ще тяжчу і ще важливішу.

В боротьбі у нас виробилася й загартувалася незамінима постава борця-революціонера. За кордоном немає властивого нам середовища безпосередньої боротьби, немає безпосередньої зустрічі з ворогом. Але той ворог є і тут, він проти нас. Тільки невидний, укритий. І тут треба з ним боротися. Не тільки боротися, а треба знищити його дію, його щупальця, якими він намагається обплутати українське самостійницьке життя. Так само безоглядно треба викорінювати всі ті лиха в українському політичному житті, які дають змогу діяти в його нутрі ворогові й які самі без ворога роз'їдають українські сили, відтягають їх від визвольної справи. Закордонною роботою можна дуже багато помогти визвольній боротьбі і завдати ворогові удари. Звідси можна йти підмогою боротьбі на рідних землях в різних формах. Звідси треба всім увійти назад у збройно-політичну боротьбу з ворогом, і до того треба найкраще підготуватися. Це — істотні наші завдання, в яких ніхто нас не заступить, і їм мусимо присвятити найбільше уваги й сил. Для цих завдань зберігаймо й розвиваймо свою засадничу поставу.

Одночасно треба провадити й іншу працю, яка є важлива й корисна для нашої справи. В ній доводиться поборювати неоправдані труднощі таки з українського середовища, мати до діла з противниками, які, не знати чому, часом із самої злоби ведуть спори й звади. Виринають справи, в яких не завжди гаразд видно, де правда і як треба вчинити. Немає такої ясности, як у безпосередній боротьбі. Можна легко розгубитись, заблукати.

Але не зіб'ється з дороги той, хто кожний свій крок орієнтує на головну мету — визволення України, хто в кожній справі, в усякій ситуації керується однією міркою: що і наскільки корисне визвольній справі."

Степан Бандера

/цитата зі "Слова до українських націоналістів-революціонерів за кордоном", 1948 року./

СЛАВА УКРАЇНІ!

"ЧЕСТЬ І СЛАВА БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ"

Кожного року Спілка Української Молоді свою працю проводить під окремим гаслом, яке коротко схоплює суть роковин, що припадають в даному році. Гаслом ми наголошуємо певні аспекти нашої праці, що вимагають посилення в даний час, а відзначуванням поодиноких подій, визначних осіб і їх непересічних подвигів ми вказуємо на ті моменти, які особливо заважують на успіху цих велечезних подвигів і діл — гідних подиву і наслідування.

Продовжуючи цю традицію, Центральна Управа СУМ на своєму засіданні 28-го січня 1979 року рішила, що праця цілости Спілки Української Молоді в світі в 1979 році проходитиме під гаслом: "Честь і Слава Борцям за Волю Укаїни!", відмічуючи при тому наступні річниці:

— 50-ліття заіснування Організації Українських Націоналістів /ОУН/;

— 20-ліття від дня геройської смерти Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери;

— 320-ліття славної битви під Конотопом гетьмана Івана Виговського;

— Рівно ж рішено включитися у відзначування "Року Дитини" з цілістю організованої української спільноти поруч "Міжнароднього Року Дитини".

У 1979 році минає 50 років від виникнення Організації Українських Націоналістів /ОУН/ на Першому Конґресі Українських Націоналістів, що відбувся в днях 28-го січня до 2-го лютого 1929 року. На цьому Конґресі постала нова політична організація, яка стала переємником і продовжувачем боротьби українського народу за незалежну і вільну державу і продовжує цю боротьбу безперервно по сьогоднішний день.

Протягом 50-ти років свого існування Організація Українських Націоналістів поклала велечезні заслуги в боротьбі за визволення України і записалася золотими літерами в історії боротьби українського народу, вибиваючи свою печать на цілості українського життя не тільки в діяспорі, але також на житті нашого народу в поневоленій Україні.

В чому саме полягають заслуги Організації Українських Націоналістів? В першу чергу в політичному аспекті. Вона точно визначила шляхи визвольної боротьби, її характер, ідейні основи та політичну мету — Українську Самостійну Соборну Державу без національного і соціяльного поневолення. Ставлення на власні сили народу, відкинення орієнтації на чужі сили та на міжнародню коньюнктуру і визначення,

що тільки Українська Національна Революція може принести визволення українського народу, стали орієнтирами політичного думання нового українського покоління після катастрофи Визвольних Змагань 1917-1918- тих років.

Дивлючись з перспективи 50-ти років, ми можемо ствердити сьогодні, що поява ОУН на форумі політичної історії України вказує на зворотний пункт розвитку української політичної думки, що позначився визнанням історичної необхідности революційних методів і форм у національно-визвольній боротьбі, і що без існування й дії ОУН, неможливим був би дальший процес боротьби проти окупантів після знищення української державности 1918-20-их років, неможливим було б проголошення самостійности Карпатської України 1938 року, неможливими були б Акт 30 червня 1941 року і постання Української Повстанської Армії, страйки і повстання в совєтських концентраційних таборах, та врешті, сучасна боротьба "НЕСКОРЕНИХ" і Рух Спротиву в Україні, що чимраз яскравіше проявляється в утверджуванні національно-державницької думки.

Другою великою заслугою Організації Українських Націоналістів це було вирощення цілого молодого українського покоління на високих духових вартостях, які лягли в основу її ідеології — ідеології українського революційного націоналізму. Виросли нові українські люди, які виявили в боротьбі безприкладну жертвенність, посвяту аж до самозаперечення, аж до смерти. Виросли нові борці відважні і завзяті, такі, що не знали сумнівів, ані вагань, ані страху —там, де йшло про Україну і визволення Українського народу, яких девізою життя було гасло: "Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за Неї!"

Завдяки цим високим духовим вартостям і прикметам характеру, члени ОУН доконали ряд безприкладних в історії героїчних чинів і подвигів. ОУН стала "сумлінням Нації", а її герої, своїми прикладами найвищого героїзму, самопосвяти і жертвенности — "маяками Нації". Сл. п. Євген Коновалець, Роман Шухевич і Степан Бандера, які згинули на полю слави з рук московсько-большевицького ворога; ними визначались рядові бойовики як Білас і Данилишин, сотні тисяч відомих і невідомих бойовиків ОУН і воїнів УПА, які згинули на полі бою, у ворожих тюрмах і московських засланнях, будучи вірними до останнього свого віддиху великій ідеї, для якої жили і для якої згинули.

В цьому 1979 році особливо відмічуємо Провідника ОУН сл.п. Степана Бандеру, який тому 20 років згинув геройською смертю з рук большевицького агента. Ціле його життя — це велика епопея боротьби ОУН, боротьби українського народу протягом останнього пів століття, це взір Лицаря-Героя, це прапор боротьби Української Нації, печать духа якого зберігатимуть надовго майбутні покоління.

Степан Бандера, вже заранні своїх літ, включився у вир боротьби українського народу. Вплив на формування його світогляду мали: родинна атмосфера, приклад батька-патріота, та хоч коротка, але велична

пора самостійности західньо-українських земель. Постійними зусиллями тіла й душі в юнацькому віці, він гартував себе, підготовляючись до майбутніх великих завдань. Вже в гімназії, Степан Бандера став членом таємних українських організацій, де виявив шляхетність свого характеру, силу волі й невгнутости. Його друзі знали, що навіть під час юнацьких змагань важко було б перемогти невисокого на зріст, але цупкого й міцного, бо він волів умерти з непосильної напруги, ніж признати перемогу суперникові. Здібний в науці, інтеліґентний в поведінці, товариський і життє-радісний, Степан Бандера радо спішив з поміччю іншим, сумлінно сповняв свої обов'язки, а у вільний час, особливо під час вакацій, вів культурно-освітню працю серед селян, пізнаючи серед них життя і бажання тієї може найбільш упослідженої верстви нашого народу.

Завдяки повище названих рис характеру, своїм організаційним здібностям та всеціліій відданості ідеї визволення українського народу, Степан Бандера скоро вибивається на провідного революціонера-борця. Ще в гімназії стає членом Української Військової Організації /УВО/, де відповідає за кольпортажу підпільних видань по Україні. В часі своїх студій, із створенням ОУН, стає референтом пропаґанди в Крайовій Екзекутиві, мобілізуючи до революційно-визвольної боротьби студентську молодь і широкі маси населення. В 1933 році, Степан Бандера, маючи всього 24 роки життя, стає Керівником Крайової Екзекутиви ОУН на українських землях і з того часу почалася нова славна героїчна сторінка в історії національно-визвольного руху на західньо-українських землях проти польської окупації. Широкі акції ОУН проти представників окупантів України, арешти членів і виконавців бойових актів, а відтак, політичні процеси, розкрили перед цілим світом справи поневолення України. Вони доказали також, що він очолив боротьбу ОУН не випадково, чи з причин обставин, але що він мав усі прикмети провідника, політика й державного мужа, соборника. Його постава на суді у Варшаві 1935 року, повна самопосвяти, героїчної відваги й погорди смерти та відданости ідеї викликали таке захоплення серед українського народу, що навіть вороги мусіли признати велич Провідника ОУН. Засуджений на кару смерти, перемінену відтак на досмертне ув'язнення, Степан Бандера вже тоді став прапорним гаслом, високим прикладом борця за волю і самостійність українського народу, і тому, після виходу з тюрми, на Другому Великому Зборі 1941 року, він стає цілком природньо Головою Революційного Проводу ОУН, якою керує до кінця свого життя. Навіть в час його відсутности, він уважався беззастережним Провідником ОУН, під його іменем проходила найважча боротьба ОУН-УПА проти німецького і большевицького окупантів.

Без перебільшення, ми можемо сміло твердити, що ім'я Степана Бандери стало узмістовленням боротьби українського народу — тобто символом, так, як ім'я гетьмана Івана Мазепи в часах Козаччини та Симона Петлюри — в часах Визвольних Змагань. Бандера був провідником не тільки однієї організації. Він був Провідником усього народу, по-

неволеного й воюючого українського народу. Провідництво Бандери визнали всі, бо понад груповими розходженнями завжди і всюди в нього високо чіло одно-вдине, найбільше слово — Вільна Україна. Велич його особистости збагнули ті, що не зважаючи на місце свого перебування, безперервно борються за свою свободу. Слово Бандера і Україна злились в одне і те саме, бо Бандера уосіблював у собі всі найкращі й найбільші чесноти українського народу. Він був для сотень тисяч борців ОУН, УПА стимулом і наснагою, а для мільйонів — символом волі й незалежности України. Через це, безпощадний ворог большевицька Москва, бачучи смертельну загрозу для себе, рішилась фізично знищити Степана Бандеру в найбільш негідний і брутальний спосіб, дня 14-го жовтня 1959 року, надіючись, що вбивши Провідника, потрапить також вбити Ідею, яку він перетворив у Чин.

Тому, у 20-ту річницю смерти Великого Провідника, віддаймо йому не тільки шану, але нехай наші душі сповняться ще більшим неустрашним бажанням і волею здобути Українську Самостійну Державу, бо ж це було змістом і ціллю життя нашого героїчного Провідника.

Йдучи в глиб історії українського народу, тому 320 років, ми зустрічаємо замітну подію, а саме битву під Конотопом, де козацькі війська під проводом гетьмана Івана Виговського розгромили всю московську армію. Це була перша мужня постава українського народу проти імперіялістичної політики територіяльної експансії Москви на Україну. Це був рішучий виступ гетьмана Виговського проти вмішування Москви у внутрішні справи України, яка вживаючи засобів підступу, ширячи розбрат і непорозуміння, та через внутрішнє послаблення, хотіла підкорити собі Україну.

Шкода тільки, що здобутки цієї великої перемоги на полі бою не зуміли закріпити наступні покоління та що не вся козацька старшина належно зрозуміла заміри великого гетьмана.

За цю перемогу, як за кожну перемогу, треба було принести велику жертву. Її освячено кров'ю найкращих синів українського народу і тому вона своєю величиною і вагою, своїм значенням і наслідками переростає всі дальші події. Вона стала джерелом слави і духової наснаги пізніших і сучасних поколінь. Бо чим більший присмерк сивої давнини вкриває події минулого, тим більшим блиском сяють із того золоті сторінки героїчних подвигів.

Тому ми, сини великого і славного народу, звертаємо свої очі і серця завжди, а особливо у трудні часи, які переживає наша Батьківщина під сучасну пору, звідки світять безсмертні вогні найбільших героїчних вчинків і там та в їхніх подвижників шукаймо відродження і підкріплення наших сил. І туди, куди веде шлях нових геройських подвигів, звертаймо наші кроки, бо це шлях до найбільшого і найкращого майбутнього. ЧЕСТЬ І СЛАВА БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ!

Є. Гановський, Голова ЦУ СУМ

НА МНОГАЯ ЛІТА, ВЛАДИКО!

ЙОГО СВЯТІСТЬ ПАТРІЯРХ ПОМІСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ, БЛАЖЕННІШИЙ ОТЕЦЬ ЙОСИФ, ЯКОМУ 17-го ЛЮТОГО 1979 Р. СПОВНЯЄТЬСЯ 87 РОКІВ ЖИТТЯ.

Ваша Святосте,

В день уродин Вашої Святости доздольте нам, дорогий наш Патріярше і Кардинале, скласти Вам в імені Центральної Управи СУМ і в імені всього нашого багатотисячного членства та прихильників, наші найщиріші побажання численних літ творчого життя, кріпких сил і витривалости у Вашій многогранній праці на славу Божу і добро нашої мученицької Церкви та народу. Будемо благати в наших молитвах, щоб Господь зберіг Вашу Святість для нас, як вияв своєї ласки, та щоб під Вашим проводом об'єдналися усі, кому дороге майбутнє української Церкви та Української Нації.

Важкі роки 18-літної каторги і випробувань серед незвичайних обставин роблять Вас, дорогий наш Патріярше, назамінним виявом Божої благодаті до нашого скитання на чужині. Із приїздом Вашої Святости відчулося пожвавлення і мобілізацію сил в рядах Української Католицької Церкви та відновлення великої ідеї Помісности Української Католицької Церкви та її необхідного Постійного Синоду.

Користаємо також з цієї радісної нагоди, щоб виявити нашу синівську вдячність за прихильне ставлення Вашої Святости до Спілки Української Молоді, що так доброзичливо при всіх стрічах з нами Ваша Святість нас принимали, та що в країнах нашого більшого скупчення, відвідали наші сумівські Оселі, в яких кожного літа таборує і виховується наша молодь під кличем "Бог і Україна".

При тому хочемо запевнити Вашу Святість, що Спілка Української Молоді вповні включатиметься і послідовно буде підтримувати шляхетні заміри Вашої Святости, а її членство і Провід буде прямувати шляхом вказаним Вашою Святістю для добра нашої Церкви і нашої поневоленої та нескореної Батьківщини.

Просимо Вашу Святість приняти запевнення наших молитов і щирої синівської відданости та просимо для Центральної Управи СУМ та цілої нашої Спілки, як і для дальшої нашої діяльности, Вашого Архипастирського благословення.

Віддані Вам в Христі,
За Центральну Управу СУМ:

Е. Гановський
Голова ЦУ

О. Рожка
Генеральний Секретар

Слава Ісусу Христу !

Ватикан, дня 10 листопада 1978

До Світлої Центральної Управи
СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
в Бельгії.

Світла Центральна Управо !

Витаю і благословлю всіх учасників XI-го Світового Конгресу Спілки Української Молоді. Радію, що праця СУМ-у вінчалась гарними успіхами і за довгі повоєнні роки Ви виховали цілі ряди високоідейної молоді.

Передавання відповідальності праці в руки молодих - це важний акт, що символізуватиме велику нашу дійсність, в якій ми всі помалу передаємо спадщину Батьків наших в руки нового покоління, хоч нераз з тривогою, чи зберегли ми вповні те, що самі одержали і чи даємо те належно підготованим? Ваша Спілка Української Молоді може зі спокоєм відповісти позитивно на оба питання, бо взяли Ви високий ідеал від своїх основників і берегли його та розвивали на чужині, виховали Ви за чверть століття дійсно віддапих своїй Церкві і Народові юних душ.

Вашою щирою журбою, як це видно з Вашого письма, є тільки те, що не всіх вдалось зберегти на поселеннях. Сильні впливи асиміляції тут і там наче перемогли. Та будьте доброї віри, що вихована Вами молодь доповнить Ваше діло і чин. Молімся і працюймо наполегливо, а Милосерний Господь буде благословити наші зусилля!

Благословення Господнє на Вас !

Предсідник XI Конґресу СУМ д.М. Шміґель проголошує вибір нового Голови ЦУ СУМ д-га Є. Гановського. Попередній Голова д-г О. Коваль вітає нового Голову з вибором.

"ДУХ ОДВІЧНОЇ СТИХІЇ"

Бувають епохи в історії людства, що вимагають ясної, рішучої постави глибокої візії, й непохитної віри. Це зокрема відноситься до народу, в якому є суворо загрожені його первісні життєві рушії. Якщо народ зуміє в цій епосі піднестися до вищої грані буття, там де нації забезпечують власну духову вічність, тоді такі епохи стають "великими моментами" в історії того народу. Одначе, для цього потрібно відповідної рушійної сили, що мала б за завдання попровадити поневолений народ у високо запальній боротьбі на шляху до національного самовизнання. Без цієї рушійно-захисної сили, визвольна боротьба скоро заниділа б, а сам народ згодом себе самоперекреслив би, анулюючи первісну суть свого буття, тимсамим перетворюючись в мало-значний "Прованс", в морально-збанкрутований народ блебеїв.

Такою динамічною, рушійною силою для Української Нації протягом останнього півстоліття є Організація Українських Націоналістів — ОУН. Хоч формально ОУН була створена 3-го лютого 1929 р., якраз 50 літ тому, то ж це ніщо інше як "дух одвічної стихії", що став причиною створення ОУН, і який ферментував та вирощувався протягом довгих століть, від коли лише український народ заіснував. Із створенням ОУН, Україна дала черговий доказ своєї величі вічности, та динамічної життєздатности.

Нація, позбавлена власної рушійної й захисної сили, довго не проіснує. Валентин Мороз, сучасний символ національно-визвольної боротьби українського народу, пише: "Нація може жити тільки тоді, коли є люди готові за Неї вмерти!" /Мойсей і Датан/. ОУН, цей "дух одвічної стихії", — це остаточне завершення нерозривної лінії тяглости, що сягає до самих лицарських відділів княжих дружин, яких можна вважати зародковим духовим ембріоном ОУН, і включаючи козацькі формації Запорізької Січі, корпусу Січових Стрільців, та бойовиків Української Військової Організації — УВО, а також СВУ — СУМ. ОУН — немов дійсний континґент з поза-історичного, метафізичного світу "живих, мертвих і ненароджених". отже, того рівня духової дійсности де нації родяться, де їхні рушійні сили постійно плодяться, і де боєво-національна свідомість безперервно вирощується. У відповідному моменті, звичайно на історичному тлі морального катаклізму, така рущійна й захисна сила Нації втілюється в житті та розпочинає динамічно-волевий змаг, включаючи в ньому що-раз більше прошарків ширших народніх мас. Завершуючою точкою цього змагу буде конкретне встановлення національної, державно-політичної власної підметности. В найновіших часах нашої історії, ОУН стала такою рушійно-захисною силою Української Нації.

Як той блискучий фенікс, що виростає зі старого, але ще тліючого попелу минулого, щоби започаткувати побудову нового, ОУН виросла з ґрунту "великого моменту", якими були 1917-ий, 18-ий та 19-ий роки, закликаючи й мобілізуючи всі прошарки й верстви українського народу з'єднати-

ся разом у вирішальній боротьбі, рішучо зірвати з себе кайдани ворожого гніту та пута морально-духового рабства і піднестися до вищого поземy національної свідомости. Український народ всеціло прийняв цей одержимий маніфест нескоренности, цей совісний і пробуджуючий заклик до боротьби як вияв власної "волі до влади" і боротьби українського народу. Вона далі остається Провідним апогеєм цієї боротьби.

Доба, коли постала ОУН, була переломовою політичною епохою в нашій історії. Україна тоді знаходилася на вирішальному перехресті своєї майбутньої долі. Наші вороги, шовіністична Польща й московсько-большевицька "тюрма народів", за всяку ціну намагалися знищити на завжди Українську Націю, брутально скалічити її унікальну, духово творчу життєздатність та навіть її властиву фізичну субстанцію. Мабуть, їм здавалося, що такий протилюдський злочин вдасться вчинити без жодного опору. Одначе, як безсумнівний доказ героїчности, нескоренности й вічности Української Нації, в цій добі фатального ідейного розпорошення та щораз більшого національного й соціяльного гніту, вислід нездійснених сподівань і надій, в самих духово-плодних гущах нації, в невичерпимому лоні її волевого ґенія, народилася ОУН.

Скоро стало ясно ворогові, що ОУН становила досі найбільшу загрозу дальшому існуванні тодішнього стану колоніяльного визиску та імперіялістичного народовбивства. Ворогові треба було ОУН придушити. Однак, помимо різних брехливих наклепів, опортуністичних диверсій, тортур, арештів, поширюваного терору, і ряд вбивств та підлих атентатів ОУН втрималась! Цього незнищимого, залізного бастіону Воюючої України вже ніяка світська сила не роздавить.

Всенапрямна мета Організації Українських Націоналістів, довершення нею розпочатої боротьби — це Українська Самостійна Соборна Держава /УССД/, згідно з найістотнішим постулятом ОУН, що національна держава є найвищим форумом життя кожної нації та найбільш природною, духово-органічною організацією людської спільноти. Заприсяжене завдання кожного члена ОУН було просте, але невідкличне героїчне: "Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за Неї!" /1-ша точка "декалогу" Українського Націоналіста/. Проте, будучи високо ідейною й здисциплінованою ціллю ОУН поставила перед собою більш складну місію, як необхідну передумову до державного будівництва: виростити революційно настроєний, морально й принципово безкомпромісовий, та національно високо свідомий український народ, викорінити в ньому всілякі елементи розкладового "провінціоналізму", чи сліпого егоїзму особистих авантюрних інтересів а навпаки, плекати прикмети високої, героїчної християнської етики в житті, а відносно ворогів України, суворої моралі безпощадности й безкомпромісовости в боротьбі.

При цьому, слід ствердити, що ОУН була вповні революційною організацією, не тільки в своїх методах дії, але головно в прийнятті нею цілей. Основоположники ОУН добре розуміли що йшлося про боротьбу за збереження самого духово-творчого єства Української Нації, отже того чинника, що визначує кожну націю. Історією доказана істина, що поневолений народ

може визволитися тільки тотальною, безкомпромісовою війною, цебто національною революцією, яка ведеться максимальними силами цілого того народу проти всіх форм і видів існуючої імперіялістичної системи. Тільки революційними шляхами можна добитися державної самостійности й соборности. Всілякі леґальні, чи евентуально законні угодівські форми боротьби лише затемнюють діяметральну протиставність визвольницьких позицій відносно ідейних підвалин імперії і, тим самим, зводять боротьбу на манівці. Лише національна революційна боротьба, що ведеться на надклясових та надпартійних принципах, що змагається за елементарні, первісні вартості очевидні усім, зможе змобілізувати ширші народні маси, коли, в противагу, леґалістична лже-боротьба лише обмежується до таких людей, які мають певний досвід і фах в таких методах політичного діяння, цебто обмежується до касти "вироблених парляментаристів-тактиків", "партійних політикантів". Слід відмітити, що така само-упривілейована кліка-мафія особисто зискатиме більше при вдержанню існуючого політичного ладу, ніж при його розкладі. Зрозумівши все це, ОУН постійно вела боротьбу проти таких безхребетних, опортуністичних, тенденцій серед українського суспільства.

В ідейно-програмових засадах ОУН, згідно з її гаслом — "Київ проти Москви", концепція Української Національної Революції зокрема знаменується тим, що це є досмертна колізія двох діяметрально протиставних світів вартостей, так що перемога народу означає абсолютну загибіль імперії, безповоротне анулювання існуючої колоніяльної системи в цілості. В такій революційній боротьбі патріотичні емоції та принципова мораль кожної національної свідомої одиниці є розігріті майже до найвищого екстремного градусу. Тому, в революції немає місця для невтральности, чи пасивности, з боку одного з чинників. Компроміси, чи т.зв. тактичні уступки на полі засад, ОУН утотожнювала з недопустимою капітуляцією, а навіть зрадою. В цьому відношенні, ОУН, як революційний авангард українського народу в боротьбі, постійно наголошувала потребу у всьому бути принципово безкомпромісовими, залишитися морально "чистими" і власне тому вона скоро здобула пошану й довір'я цілого українського народу.

Провідники ОУН дивилися на кожну справу через загально національну призму, постійно наголошуючи національні пріорітети над клясовими, чи особистими. В програмових засадах ОУН промінювали національно державницькі гасла замість значно обмеженого кличу минулої провідної верстви — "за землю і волю". Визнання первісно національного примату, відповідного до української духовости, та супровідна ставка на революційну концепцію в боротьбі також означало, що ОУН мала за свою ціль тотальне, безповоротне і систематичне заперечення всіх ділово-адміністративних, функціональних та ідейних підвалин ворожої системи, зокрема большевицько-російської велико-державної апаратури. Загальна передумова кожного революційного подвигу є різка ідейна та фізична поляризація даної політичної системи на всіх її духових та життєвих галузях буття та рівнях оперативности. Така революційна поляризація, раз започаткована, вповні просякає ціле політичне суспільство, доторкаючи самих його первісних основ. Конкретно, таке суспільно-політичне роздвоєння проходить між двома головними захисними силами, між двома супереч-

ними собі світами, цебто, між поневоленим і поневолювачем, між досі закріпаченою, воюючо-нескореною нацією і звироднілою, анахроністичною імперією.

Одначе, якщо поневолена нація не зуміє виростити власну рушійно-захисну революційну силу, живе уосіблення її національної "волі до влади" якщо її духово-творчий лон вже висушений до такої міри, що вона не спроможна запліднити дійсних носіїв її властивих вартостей, тоді повищовизначена поляризація, необхідна для остаточного розвалу системи-імперії, є абсолютно виключена. Керму боротьби переберуть різного роду маніпулянти, "реалітетники", які, задля, мовляв, тактичних міркувань, воліють спрямувати конкретні вимоги нації й визвольної боротьби по лінії найменшого опору, отже, шляхами найменш загрозливими й небезпечними для ворога.

Основоположники й дальші провідники ОУН, натомість, заздалегідь зрозуміли, що така тактична маніпуляція внутрі великодержавної апаратури, — це вже не боротьба, а лише підлий опортунізм, що заболочує моральну чистоту наших позицій у відношенню до системи-імперії. ОУН — це сумління поневоленої нації — України. Вона на кожному кроці наполегливо охороняла цю "чистоту" боротьби перед всілякими розкладовими диверсіями внутрішнього, чи зовнішнього порядку. ОУН також мусіла поборювати наївні сподівання деякої частини інших українських політичних середовищ, для яких одинока "реальна" можливість визволення була евентуальна еволюція ворожої системи в напрямі щораз більшої толерантности та демократії, нібито "парляментарними" шляхами. Довершуючим моментом цього процесу мав би бути всенародний плесбіцит. В противагу цьому, своєю безкомпромісовою, рішучою, динамічною боротьбою, ОУН доказала, що для поневоленого народу, одинока тільки революційна концепція є найбільш реальною і на часі. Лише революційними шляхами, максимальною боротьбою, "плебісцитом-крови", здійсниться наша мета.

Хоч сама національна революція започаткована Організацією Українських Націоналістів, зокрема збройне повстання 1940-их років, зазнала частинної поразки з приводу нової тимчасової большевицької окупації України після II-ої Світової Війни, ця революційна боротьба ще ніяк не закінчилася, а лише набрала на себе інакші, відповідні до потреби форми, доказом чого є сучасні процеси боротьби "шести-" і "семи-десятих" літ. ОУН далі лишається авангардом цих посуті революційних процесів, які змагаються довести до остаточного розвалу тоталітарної системи тоталітарного режиму, тієї ж "остатньої імперії" — СССР. Нинішні нескорені борці за національні й людські права українського народу є фактично дальшими носіями тих самих ідей в ім'я яких ОУН рішучо задеклярувала тотальну війну проти всіх ворогів Великої Української Нації якраз 50 літ тому, згідно з революційно-пориваючим гаслом ОУН — "Свобода народам — свобода людині!" Мороз, Караванський, Лук'яненко, Шухевич, Світличнийй, Бердник, і сотні інших плекають ті самі ідейно-моральні вартості, які ОУН намагалася вщіпити в українську духовість і психіку, а це —

З "Книги Буття Святої України"

"ІДЕЯ ЗЛИТТЯ НАЦІЙ — ЗЛОЧИННА"

ІНІЦІЯТИВНА РАДА АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ

Нью Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Як ми вже раніше повідомляли, на Захід надійшов новий самвидавний твір п. з. "Кнга буття святої України", автором якої є відомий письменник-фантаст Олесь Бердник. Ця книга надрукована українською та російською мовами. Подаємо уривки з неї, разом з фотокопією титульної сторінки та підписом автора.

"Передмова.

Надзвичайний стан Плянети вимагає нового розуміння ситуації, нових стосунків між людьми та народами, між мислячими істотами і фавною та фльорою Землі, а також Нового Права...

Народи Світу визріли для того, щоб звільнитися від ланцюгів примусу "Закону", який впродовж віків творить злочинців і заковує творчі сили в безвихідь.

Аьтернативні шляхи потрібні у всіх сферах плянетарного життя, щоб віднайти прийнятий для всіх людей спосіб рятунку Життя на Землі. Найголовніша творча сфера, в якій проявляється дух Людини, — Н А Ц І О-

глибока християнська етика в противагу до воюючого безбожництва варварської Москви, національно-героїчна концепція життя проти "анонімного молоха" т.зв. совєтського народу, культ національних традицій, культ Космача проти большевицького ідеалу нового Вавилону проти підлої русифікації, плянового етно-лінґво-ґеноциду українського народу, і головно культ боротьби, культ влади нації на її власній землі, необхідність "чистої" принциповости в боротьбі проти продажньої пасивности, байдужности, чи безхребетного нахилу до угодівства та опортунізму. Власне, в цьому полягає безмежна вага, цінність і значення Організації Українських Націоналістів. Слава і честь могутнім борцям-героям за волю України!

Р.З.

НАЛЬНЕ ЖИТТЯ. Ось чому ми особливу увагу приділили пошуку нових форм буття для вияву народного духу.

Тривога за долю Землі, за долю Рідного Народу, а також Братерських народів Плянети, підказала нам, українським ентузіястам, альтернативне рішення в підході до НАЦІОНАЛЬНОГО ПИТАННЯ. З'явилася ідея Духових Націй, або Духових Республік, які повинні прийти на зміну нині існуючим політично-економічним Державам.

9 травня 1974 року в Києві було стверджено появу в Духосфері Землі нової історичної реальности — Української Духовної Республіки або СВЯТОЇ УКРАЇНИ.

Свята Україна — вільне братерство Українців усього Світу, об'єднаних спільністю мови, історичної спадкоємности і традиції, культури, народної долі, народних сподівань і здійснень.

Свята Україна, враховуючи історичну ситуацію, переступає політично-економічні обмеження і виходить на простір всесвітньої дії.

Свята Україна кличе до себе всі творчі сили Матері Нації для створення Нового Духового Народу, вільного від ідеї протистояння, розбрату, кровопролиття, від прагнення до насичення і переваги над іншими народами.

Викладаємо тут передумови народження Святої України або Української Духової Республіки...

Та найголовніший важіль — трансформація і визволення НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТТЯ від диктатури держав та імперіялістичних формацій.

Саме НАЦІЇ, НАРОДИ, ПЛЕМЕНА Плянети несуть в собі одвічно змисл життя і мудрість надзвичайного рішення в епоху катаклізму.

Тому Альтернативній Еволюції передує поява в Духосфері Землі Духовних Націй, спрямованих до Єдности Сущого і до надвимірних можливостей Пізнання й Творчости.

Український Національний дух вперше в історії вільно й відповідально обирає шлях нового смислу Буття, і повідомляє братерські народи Плянети про створення Української Духовної Республіки або СВЯТОЇ УКРАЇНИ.

Свята Україна переступає і закликає інші народи переступити географічні, політичні, соціяльні та інші лаштунки, нав'язані історією, щоб стати Вселенськими Народами, здатними взяти на себе відповідальність за долю Всієї Сфери Життя.

Свята Україна закликає братерські народи і племена Землі об'єднатися в Зоряне Братерство Духовних Націй і Племен, щоб протистояти всеплянетній катастрофі і відтворити Єдність Сфери Життя...

Ми пропонуємо кілька елементів і аспектів грядущого внутрішнього ПРАВА, котре ляже в основу Книги Буття Святої України або інших Святих Народів.

Ми певні, що Внутрішнє Право, яке враховує інтереси і суверенність

кожної творящої істоти Життєвої Сфери, змінить докорінно еволюційну ситуацію Планети, відверне катастрофу, збратає народи Землі в єдину сім'ю, а всіх живих істот і сутностей в монолітну духовну цілісність.

Хто виступить супроти ТАКОЇ ПЕРСПЕКТИВИ?

Людина і нація.

1. Людина і Нація — невіддільні. Людини поза народом нема. Мова, людський образ, традиції, культура, почуття, перспективи зростання духу, спадкоємність вірності, мужності, іспиту духу — все це і багато іншого дає Людині Нація, Народ, Плем'я.

Поза Народом нема шляху Буття для Людини. Отже з повним правом можна збагнути Націю, Народ, як Живого Бога, як проявлену Вищу Матір. Тому зрада Народові — є зрада самого Духа Буття.

2. Земля, де історично визріває Нація, Народ, Її кордони, Її державний устрій, Її адміністративні зобов'язання чи угоди з іншими адміністраціями — все це лише тимчасові прояви зовнішнього життя, які не зв'язують дух ОБОВ'ЯЗКОВІСТЮ.

Головне в Народові — Дух Вільності, Дух Вічного Пошуку й Оновлення, який і є Духом Єдиного Життя.

Земля може загинути від космічних катаклізмів, може бути окупована сильнішими сусідами; звички, вбрання, спосіб життя, техніка і т.д. можуть мінятися відповідно до можливостей і духу епохи, але єдине, що ВАРТО ЗБЕРЕГТИ НАВІКИ — ВІДЧУТТЯ СВОЄЇ УНІКАЛЬНОСТИ, ЄДНОСТИ, НЕПОВТОРНОСТИ, бо це і є творчий Дух Еволюції.

Народ, який втрачає відчуття своєї унікальности і неповторности стає космічним прахом і викреслюється з скрижалів Буття. Особа, яка духовно поривається з Рідним Народом, викидається з Лона Народу і щезає в мороці Небуття.

3. Виходячи з вищесказаного, можна збагнути, що ідея "злиття націй" — злочинна, антиеволюційна і повинна бути відкинута раз і назавжди.

Людство — є сім'я Неповторних Народів.

Люди — є унікальні Квіти Духу, котрі виростають на стовбурі Народного Древа Буття.

4. Нація і Держава — не тотожні явища: Нація вічний Дух Еволюції. Держава—лише тимчасова форма прояву народного життя. Тому громадяни Святої України мають право і можливість визначити своє ставлення до тієї держави, де вони мешкають, відповідно своїх духовних ідеалів Братерства, Єдности і Чести...

5. Буття Нації, Буття Святої України опирається на Душу Людини, а не на адміністративно-географічні основи. Тому Дух Української Духовної Республіки проявляється там, де знаходиться громадянин Святої України. Там він стверджує школу для своїх дітей, для розвитку своєї мови, своєї культури, там він створює культурні центри, свої видавництва, радіостанції, храми і т.п.

6. Практично Свята Україна проявляється там, де є Духовний Українець. Тому Святий Українець стає Громадянином Всесвіту, Божим Громадянином.

7. Практично Свята Україна стає Всесвітнім Народом і тому називає себе членом Єдиної Божої Всесвітньої сім'ї — Родини.

Всі стосунки між народами визначаються розумінням цієї Єдности...

Нація і Всесвіт.

СВЯТА УКРАЇНА — ВІДНИНІ ВІЧНА РЕАЛЬНІСТЬ ДУХОСФЕРИ. ДЕРЗАЙТЕ, ЛИЦАРІ ДУХУ. З ВАМИ ДУХ МАТЕРІ-УКРАЇНИ, НАД ВАМИ — ПОКРОВ ВЕЛИКОЇ МАТЕРІ ВСЕСВІТУ.

1977, Україна **Олесь Бердник"**

Нові твори О. Бердника

На Захід дісталися два самвидавні твори Олеся Бердника, відомого українського письменника фантаста й члена Української Гельсінської групи — есей «Свята Україна» (Думи про рідну Матір) і «Воскресіння слова» (містерія).

Згідно з інформацією з України, КҐБ докладало багато зусиль, щоби твір О. Бердника «Свята Україна» не дістався на Захід. Копії цього твору вилучували в часі обшуків у різних членів Київської Української Гельсінської Групи. Друкуємо уривки з них.

«Свята Україна» (Думи про Рідну Матір)

Безнадійність і сум, духовий занепад — така перспектива грядущого.

Все рідше чується рідне слово по радіо і в телебаченні. Актори в українських театрах розмовляють рідною мовою лише на сцені, так би мовити, з службовою метою, — а, виходячи за сцену, переключаються на звичну їм — міжнаціональну — мову. Те ж саме в українських школах: діти в перерві між уроками розмовляють нерідною мовою, а це означає, що в їхніх сім'ях не звучить рідна мова, а відтак не передається казка, пісня, традиція, історична спадкоємність.

На вулицях міст і містечок рідна мова — рідкісне явище, релікат, анахронізм. Її звучання розцінюється як дисонанс, як дикунство, як невихованість.

При такій історичній реальності ембріони юних душ, які вливаються до народного потоку буття, не мають можливості відтворити повноцінний духовий образ Сина-Дочки Матері-України, який вона омріювала впродовж віків...

Демонічна реальність хоче спрямувати нашу свідомість на зовнішнє, плинне, ілюзорне, щоб переконати нас в необов'язковості рідного, народного, історично-традиційного, а отже — кинути в хвилі небуття й забуття.

Але ж це небезпека лише для слабких і несвідомих душ! невже так важко збагнути, що твердиня Матері-України не в плинній псевдореальності, а в духові її Синів та Дочок?...

Пробудившися від дрімоти, котрою ми були сповиті, я збагнув, що нічого не втрачено, не загублено! Те, що втрачено — не наше, те, що загублено — не суттєве, те, що зруйновано — тлінне, ілюзорне, бо вічне — нерушиме.

Якщо Україна живе у моєму серці, у серці дітей моїх, друзів моїх — вона Жива! Хай довкола вирує ураган хули й зневіри, деґрадації і сумнівів — а в Твердині Серця Мати-Україна обнімає благовісними руками, нашіптуючи прадавню Тайну Буття...

Слуги темряви знають, що досягти своїх цілей руйнування, визискування та панування вони можуть лише тоді, коли замінять природнє — штучним, духове — функціональним, рідне — чужим.

Хто зречеться Рідної матері — той уже не буде сином жадної матері. Він стає зрадником — навіки, на всі епохи і світи.

Саме тому двадцятий вік — вік вирішальної битви світла й темряви — вирішує проблему націй...

«Воскресіння слова» Містерія

Слово — Дитя Великого Мовчання заблукало на манівцях людської псевдоісторії...

Туман нерозуміння оповив свідомість людей, бо правдива суть Слова затьмарена брехнею й відносністю. А затьмарене Слово жити не може в світі облуди й ганьби: воно задихається і вмирає на хресті щоденного рабства, у темниці безпросвітности.

Зруйнувати домовину Слова, повернути Боже Дитя Людині, воскресити в Слові безцінну вартість Материнської Першосуті — мета й обов'язок кожного творчого духу, котрий відчуває подих Мовчання...

Слово — диво Всесвіту.

Його появу жадають пояснити хитромудрими науковими теоріями, начіпляють на Слово безліч одежин різних епох і народів, аж доки воно забуває про своє першородство і стає кріпаком того чи іншого мовного насильника.

Слово — не раб потреби, не дитя необхідности, а Принц Всесвіту, сокровенне серце Вічного Буття. Коріневі слова в будь-якій мові не просто стихійне, волюнтарне поєднання звуків, а природне Звучання тої Першооснови, котра стоїть за явищем, річчю, істотою, суттю. Видозміна слів у різних народів — лише різне забарвлення тогож таки вияву завдяки переломленню в розмаїтих шкельцях прагнень і психік...

Треба не лише зберегти мову, а й збагнути її первісне призначення. Нині ми читаємо книгу із допомогою слів хочемо зрозуміти, що нам каже автор. Це жахливе непорозуміння. Треба, щоб не за словом була думка автора, а в слові, щоб саме слово говорило...

НОВИЙ ДОКУМЕНТ ПРО СУД ЛЕВКА ЛУК'ЯНЕНКА

Левко Лук'яненко з жінкою Надією.

Нью Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — На Захід продістався новий документ про суд Левка Лук'яненка, в якому є деякі , досі невідомі на Заході деталі. Нижче подаємо повний текст цього документу, який останньо курсує в Україні.

" 17-20 липня 1978 року в місті Городня Чернігівський обласний суд розглядав справу Левка Лук'яненка, обвинуваченого за статтею 62 КК УРСР (ст. 70 КК РСФСР).

Родина і друзі Лук'яненка довідалися про суд щойно в кінці першого дня суду, коли деякі з них (зокрема його дружина і брат) отримали виклики, щоб зізнавати, як свідки, на 18 липня.

Згідно з традицією, судову залю заповнила спецпубліка. Супроти тих, які хотіли бути на суді, пороблено заходи — навіть на дорогах до міста: в околиці раптом появилася епідемія ящура, тому в'їзд до Городні був загороджений дезинфекційним пунктом — пасажирів виганяли з автобусів і перепроваджували через смугу тирси. Авто, яким їхала Оксана Мешко.

Кров цебенить струменить, в смердючу канаву сує ти й марности, й душа людини задихається від недостачі живлючого повітря правди, котра є суттю буття.

Мова ще не вмерла. Вона ще зберегла в надрах словесного мотлоху іскри прадавніх вогнів...

член Української групи "Гельсінки" затримали на пості Гаї, і запропонували їй вернутися до Києва. Мешко вийшла з авта і, хоч її намагалися силою посадити, вирвалася і пішла пішки. Їй пощастило найняти приватну машину і перескочити ще два пости, на яких крім міліціонерів стояли ще по дві цивільні особи. Але при в'їзді до міста на черговому пості її таки затримали. "Ось ви нам й потрібні". Три особи відвезли її на затриманій машині до Києва і там її висадили.

Ще перед допитом, свідок Звенислава Вівчар запитала суддю чи суд відкритий чи закритий. Суддя нічого не відповів, прокурор виявив невдоволення. Після перерви Вівчар не дозволили вернутися на залю. Вона хотіла чекати на коридорі, але їй наказали вертатися додому до Києва. Вівчар послухала частково: вийшла на вулицю і сіла на лавці. Цього було мало — дві особи в цивільному взяли її під руки, затягнули до авта і відвезли до Чернігова на автобусову станцію.

Лук'яненко відмовився відповідати на запити суду і проголосив голодівку. Він декілька разів просив, щоб розглядати справу без нього але йому відмовили. 19 липня своє прохання він мотивував тим, що холод і голі дошки замість ліжка в його камері, не дають йому спати.

У кінцевому обвинуваченні сказано, що Лук'яненко, після звільнення з ув'язнення в 1976 році, не став на шлях виправлення, та продовжував антирадянську діяльність — листувався з в'язнями і з тими, яких звільнили з ув'язнення, поширював у листах явно брехливі наклепи, які паплюжили...; систематично порушував нагляд, під яким він перебував до дня арешту, за що його неодноразово карали; на місці праці не брав участи в суспільній роботі, не ходив на першотравневу і жовтневу демонстрації.

У кінцевому обвинуваченні говориться, що Лук'яненко "під маркою діяльности в так званій Гельсінкській групі, займався антирадянською роботою". Йому ставлять в обвинувачення: документи української групи "Гельсінки" (декларація і 8 меморандумів), статті "Зупиніть кривосуддя" (в обороні художника Петра Рубана). "Рік свободи" (про своє життя на волі після звільнення з ув'язнення), "Різдвяне звернення до завзятих атеїстів" і "Проблеми інакодумства", відкритий лист до професора Володимира Рубана), звернення до Київського екзарха (з проханням взяти становище в справі "релігійної" статті проєкту нової конституції), дві заяви про бажання емігрувати, листи до друзів і усні вислови. Згадувалось, що свої статті Лук'яненко висилав до редакції радянських газет і журналів і теж до друзів, що стаття "Рік свободи" опинилася за кордоном і її використали різні радіомовлення, як пропаґандивний матеріял, щоб зневажити радянський лад.

З викликаних на суд 25 свідків, прибули — 20 — дружина Левка Лук'яненка Надія Лук'яненко і його брат Олександер, член Української Гельсінкської групи О. Бердник, Євген Обертас, дружина Петра Рубана Лідія Рубан, дружина Олександра Сергієнка Звенислава Вівчар, колишні політв'язні Ігор Кічак (сидів з Лук'яненком в Мордовії, відбув 15 або 20 років,) Володимир Затворський, Іван Покровський і Ігор Кравців, співпрацівники Лук'яненка (він працював електриком у дитячій лікарні) — голов-

ний лікар, інженер Кальченко, колишній завідуючий господарської частини Козир, завідуючий Відділом Лісова і голова міському, а також п'ять членів Петра Світайла, в гостині у якого Лук'яненко "провадив антирадянські розмови".

При допиті перших десять свідків головна увага була скерована на статтю "Зупиніть кривосуддя" . Але незалежно від прохання Лук'яненка її на суді не зачитали.

Свідчення В. Затворського викликали репліку зі залі: "Його разом з Лук'яненком треба посадити!" І. Покровський сказав, що він читав декларації Української Гельсінкської групи, і не знайшов у ній нічого антирадянського. Це саме сказали про статтю "Зупиніть кривосуддя" і декларацію Надія Лук'яненко і Лідія Рубан. Рубан пояснила, що у неї було 8 примірників цієї статті тільки тому, що Левко Лук'яненко просив її розіслати статтю до редакцій київських журналів. Відносно авторства меморандумів Української Гельсінкської групи, О. Бердник заявив, що авторами їх є всі підписані під ними. Він теж сказав, що він хотів протоколувати дискусії над меморандумами, але Лук'яненко сказав, що "не треба". Надія Лук'яненко сказала, що вона чула в радіо статтю "Рік свободи", і що радіо передало, так, як було написано. Її запитали чи вона знає як Левко Лук'яненко передав статтю на Захід. "А хіба це він робив?" відповіла вона.

Співробітники Левка Лук'яненка говорили про нього прихильно — він тільки не підписав Штокгольмського заклику (дехто говорив "Гельсінкського") і не ходив на демонстрації (Надія Лук'яненко в своїх свідченнях підчеркнула, що в дні свят її чоловіка заставляли чергувати на роботі).

Члени родини П. Світайла розповіли, що Лук'яненко у них в гостях хвалив Петлюру і лаяв Богдана Хмельницького.

Кінцева промова прокуратора, яку він виголосив 17 липня, була подібна до політичної лекції.

Лук'яненко відмовився був від адвоката і в своїй обороні говорив сам. Промова його тривала чотири години. Суддя постійно переривав йому, щоб він говорив, не заглядаючи в записки. В останньому слові підсудний сказав, що він не сподівається кращої долі, ніж Руденко і Тихий.

Вирок: 10 років таборів режиму і 5 років заслання. Суд визнав Лук'яненка особливо небезпечним рецидивістом. Спецпубліка прийняла вирок оплесками.

12 вересня Верховний суд УРСР розглянув касаційним порядком вирок Лук'яненка і залишив його без змін.

20 вересня 1978 року Левко Лук'яненко прибув до Мордовських таборів."

"Мені хочеться кричати на весь світ, щоб допомогти моєму чоловікові вийти якнайскорше з цього пекельного табору" — пише Надія Лук'яненко

Нью Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Передаємо поширену в самвидаві заяву дружини Левка Лук'яненка.

"12 грудня 1977 року заарештували мого чоловіка Левка Григоровича Лук'яненка за те, що він був членом Української Гельсінкської групи. За час слідства — до 17 червня 1978 року — я не мала від нього ніяких відомостей: що і як з ним. Я написала до нього декілька листів, але він їх не отримав. Після суду його відразу вивезли з Чернігова до Києва, де мені дали побачення з ним — в присутності двох каґебістів, які не давали змоги нам поговорити. Крім мене, нікого з родини на побачення не пустили. Правда, дозвіл на побачення отримав молодший брат Олександер, але його не відпустили з роботи. Після Верховного суду, 12 вересня, мені відмовили в побаченні. 29 вересня ледве добилася дозволу для себе і матері Наталії Олександровної, якій не легко було дібратися з віддалі 200 км. до Києва. Дозволили 30-хвилинне побачення.

4 жовтня мого чоловіка відправили етапом з Києва, а 20 жовтня він прибув до табору Сосновка Мордовської АРСР, звідки він написав мені першого листа, якого я отримала 3 листопада. Він просив приїхати на побачення і привезти йому теплі речі. Багато зусиль коштувало дістати відпустку на побачення з чоловіком і щойно з дозволу КҐБ мене відпустили.

20 листопада я приїхала до Сосновки. Вигляд сосновських таборів викликає духовні муки і терпіння, що їх важко передати. Я бачила ці табори не один раз раніше, коли мій чоловік відбував свій перший присуд (15 років, від 1961 до 1976 року), але тоді якось було інакше. Призначили мені побачення щойно на другий день і тільки на одну добу, хоч належиться три. Прийшлося звертатися до начальника Сатаєва й Некрасова. Що мене зокрема дуже потрясло і вразило, то перевірка речей і продуктів. Мене роздягали догола. Це жахливе й огидне. Хоч я дуже хотіла побачити чоловіка, але, коли б я знала наперед про цей обшук я, мабуть відмовила б від побачення, щоб не переживати такого пониження.

Друге страшне потрясення — коли я побачила свого чоловіка в смугастому одязі, без пишних вусів, з поголеною головою, змарнілого. Його важко пізнати, — я пізнала його тільки по голосі.

Страшне, що мучиться і терпить людина, яка нічого злого не вчинила, а тільки думає дрібку інакше, як їй диктують. Мені хочеться кричати на весь світ, щоб допомогти моєму чоловікові вийти якнайскорше з цього пекельного табору і спасти його від тих мук, яких він там зазнає.

Працює він при шліфуванні кришталю. Це дуже важка і шкідлива для здоров'я робота, а мій чоловік дуже хвора людина — у нього хронічна недуга шлунку, цілковитий брак кислотности. Мій чоловік розповів мені, що

Справа М. Симчича — свідчення жорстокости совєтського судівництва

Нью Йорк (Пресова служба ЗП УГВР). — Серед самвидавних документів, які продісталися недавно на Захід знаходиться теж "справа" — вирок Мирослава (Мирона) Симчича, колишнього вояка УПА, якого в 1949 році засудив Івано-Франківський воєнний трибунал на 25 років ув'язнення і 5 років позбавлення прав. Після відправлення його в Маґаданську область, Хабаровська виїздна сесія засудила його ще на 10 років, сукупно з 25 річним попереднім присудом.

М. Симчич перебуває тепер у Пермському таборі ВС 389/35 і мав би бути звільнений у 1979 році. Влітку 1976 року він написав заяву до Президії Верховної Ради СССР, у якій з'ясовуючи свою справу змалював одночасно жахливі умови політичних в'язнів та гідну поставу українців у цих жорстоких обставинах, супроти яких бліднють навіть сцени з Ґулаґу-Архіпелагу А. Солженіцина. Ця заява була надрукована в прескомунікаті ЗП УГВР з 22-го жовтня 1976 року.

Нижче ми друкуємо повний текст "справи" М. Симчича, що її "було заборонено видати на руки засудженого" і його звернення до Комісії прав людини в ООН.

"Увага! Секретний документ. Заборонено видати на руки засудженого.

Справа ч. 10-Н-70. Постанова. Судова Колегія в кримінальних справах Верховного суду УРСР у складі: головуючий — Убойконь С.Е., члени суду — Омельченко Г.Н., Гольченко Ф.Я. з участю помічника прокурора УРСР тов. Старикова Е.Б., і адвокатів — розглянула на судовому засіданні 20 січня 1970 року кримінальну справу., на протест першого заступника прокурора УРСР на постанову Президії Івано-Франківського обласного суду з 19 січня 1968 року, якою скасовано вирок Воєнного трибуналу військ Міністерства внутрішніх справ Станиславської области (тепер Івано-Франківської) з 13 квітня 1949 року відносно Симчича М.В. Справу взято на додаткове слідство з приводу заново виявлених обставин. Вироком Воєнного трибуналу військ Міністерства внутрішніх справ Станиславської области з 13 квітня 1949 року Симчич М.В., 1923 року народження, уродженець села Березів Верхній Косовського району Івано Франківської области, громадянин СРСР, безпартійний, українець, одружений, за-

під час слідства, він, протестуючи проти незаконного арешту, провадив майже місяць голодівку. Його насильно відживляли, возили на експертизу до Чернігівської психіятричної лікарні і хотіли визнати ненормальним.

Та, не зважаючи на всі випробування, Левко Лук'яненко просить переказати всім, що він і далі вважає себе членом Української Гельсінкської групи і, в міру можливостей, буде інформувати суспільство про порушення прав Людини.

24 листопада 1978

Надія Лук'яненко"

суджений за статтями 54-1 "а" і 54-II Кримінального Кодексу УРСР на 25 років позбавлений свободи за те, що він, будучи учасником Організації Українських Націоналістів і провідником її бандитських груп на протязі 1944-1948 років активно, зі зброєю в руках воював проти радянської влади. Відбуваючи покарання у виправно-трудових таборах, Симчич М.В. включився до існуючої там бандитської групи, яка робила розправи над невигідними їй в'язнями. За це, вироком Хабаровського крайового суду з 7 грудня 1953 року був засуджений за ст. 16-59-3 КК РСФСР на 10 років позбавлення свободи, сукупно з незакінченим сроком покарання за вироком Воєнного трибуналу з 13 квітня 1949 року — позбавлення свободи на 25 років.

2 серпня 1956 року Комісія Президії Верховної Ради СРСР обнизила своєю постановою міру покарання Симчича М.В. на 10 років ув'язнення, в наслідок чого він був звільнений 7 грудня 1963 року.

У 1967 році органи КГБ і прокуратура дістали нові дані про те, що Симчич під час свого перебування в бандах ОУН займався великою каральною діяльністю, яка була спрямована проти партійних, радянських активістів і окремих громадян, що він приховав перед судом при розгляді його справи Трибуналом. Перевірення нових фактів про каральну діяльність Симчича М.В. вимагало ретельного розслідження справи. Президія Івано-Франківського обласного суду на протест прокурора, своєю постановою з 19 січня 1978 року скасувала вирок Воєнного Трибуналу військ МВД Станиславської области з 13 квітня 1949 року і віддала справу для переведення додаткового слідства з огляду на заново виявлені обставини. Слідство, проведене в 1968-1969 роках встановило причетність Симчича М.В. до каральних операцій супроти радянських громадян в 1944-1947 роках. На підставі матеріялів слідства, Симчичові М.В. пред'явлено обвинувачення за статтями 56 ч.І, 58 ч.І, 60 і 64 КК УРСР і виготовлено обвинувальний висновок затверджений прокурором Івано-Франківської области. На рекомендації прокуратури СРСР, Верховного суду СРСР і Комітету державної безпеки при раді Міністрів СРСР відносно Симчича М.В., Президія Верховної ради СРСР, своєю постановою з 19 грудня 1969 року скасувала, як неправильну, постанову Комісії Президії Верховної Ради СРСР з 2 серпня 1956 року про зменшення Симчичові М.В. строку покарання на 10 років ув'язнення. Беручи до уваги наведену постанову Президії Верховної Ради СРСР і те, що Симчич М.В. був 13 квітня 1949 року засуджений Воєнним трибуналом за антирадянську діяльність і те, що скерувати його справу до суду для повторного розгляду — недоцільно, прокуратура УРСР своєю постановою з 6 січня 1970 року скасувала постанову прокурора Івано-Франківської области з 31 грудня 1968 року про затвердження обвинувального висновку по справі Симчича М. В. У протесті, винесеному на розгляд судової колегії Верховного суду УРСР, поставлено питання про скасування постанови Президії Івано-Франківського обласного суду з 19 січня 1968 року й ув'язнення Симчича М.В. у місці позбавлення свободи для відбуття покарання за вироком Воєнного трибуналу з 13 квітня 1949 року і Хабаровського крайового суду з 7 грудня 1953 року.

Заслухавши доповідача, висновки помічника прокурора УРСР, який підтримав протест, перевіривши докази подані у протесті, судова колеґія вважає протест обґрунтованим і задовільним. Як видно з матеріялів справи, Симчич був засуджений в 1949 році Воєнним трибуналом військ МВД за антирадянську діяльність на 25 років ув'язнення, себто на максимальний строк покарання. Спрямовуючи його справу в суд для повторного розгляду за аналогічну діяльність — недоцільно. Рівночасно Президія Верховної Ради СРСР скасувала 19 грудня 1969 року постанову комісії Президії Верховної Ради СРСР з 2 серпня 1955 року про зменшення покарання Симчичу М.В. на 10 років ув'язнення як неправильну. В таких обставинах Симчич М.В. підлягає ув'язненню для відбуття невідбутого покарання. Час перебування під вартою під час слідства заново виявлених обставин, себто від 30 січня 1968 року дотепер, враховується в строк відбуття покарання. На підставі з'ясованого і керуючись статтею 393-394 кримінально — процесуального кодексу, судова колеґія визнала протест задовільним. Постанову Президії Івано-Франківського обласного суду з 19 січня 1968 року в справі Симчича М.В. скасувати. Ув'язнити Симчича М. В. у місці позбавлення свободи в виправно-трудову колонію суворого режиму — для відбуття покарання, згідно з вироком Воєнного трибуналу військ МВД Станиславської области з 7 грудня 1953 року. Час перебування під вартою від січня 1968 року до теперішнього часу зарахувати в строк відбуття покарання.

Звернення М. Симчича до комісії прав людини ООН

Вельмишановні Пані і Панове! Звертаюся до Вас у справі, яка є безпосередньо у Вашій компетенції: я прошу Вас допомогти, по змозі, моїй матері Голинській Параскевії Михайлівні, яка живе в Івано-Франківській області, район Косовський, село Березів Верхній.

Тут справа не в обороні громадянських прав, соціяльних, релігійних та національних. Я говорю тільки про одне, про найважливіше: право на життя.

72-річна самітня жінка, знищена недугами і горем, не має абсолютно ніяких засобів на існування, не отримує ніякої, навіть мінімальної пенсії. Я змушений прохати Вас про матеріяльну допомогу для неї тільки тому, що сам не можу їй помогти: не через мій фізичний стан, або через небажання працювати. З мізерного заробітку, який я отримую в таборі, половину автоматично забирає держава, а з того, що залишається я змушений оплачувати своє харчування, одяг і т.п. У мене двоє дітей; гроші, які в мене залишаються, я відсилаю їм, але не досить, моя дружина і діти — бідні. Ви не можете зменшити моральних мук моєї матері, зробити її старість щасливою і спокійною. Ви не маєте змоги зупинити переслідування її місцевою владою, яка знаходить різні причини, щоб мститися на ній за мене. Ви не в силі повернути їй право громадянства і людини. Я все це знаю. Прошу тільки одне: право на життя. Допоможіть моїй матері!

Урал, 1976

Мирон Симчич

Микола Будуляк-Шариґін розповідає на волі

/УЦІС/ — Інженер Микола Будуляк-Шариґін, відбувши 10-літнє ув'язнення у московських тюрмах і концтаборах та після рішучої відмови, щоб на постійний час лишитися у СССР, 19-го листопада 1978 р. повернувся до Англії.

Його розповіді надзвичайно цікаві і переконливі. Народився він 1926 року в Харкові. Коли мав три місяці, його родина переїхала на Кіровоградщину де він виростав, виховувався і здобув початкову технічну освіту, але за вийнятком невеличких проблесків, доля йому не усміхалася. Під час війни його вивезено на кріпацьку роботу до Німеччини, а після її капітуляції, американці передали його большевикам. Згодом він назад повернувся в англійську зону. На протязі дотеперішнього життя двічі одружувався, що закінчилось для нього трагічно. В 1946 році переїхав до Англії і доповнивши свою технічну освіту, працював технічним комерсантом у електронічній фірмі, що експортувала свої товари до Східньої Европи. По тих справах його запрошено до Москви. Перед виїздом він звернувся до совєтської амбасади в Лондоні, де його переконали, щоб не турбувався тим, що їде тільки з подорожнім документом /тревел документ/, бо сталінські роки минули і йому нічого не загрожує.

Власне на основі такого запевнення інж. Будуляк-Шариґін у 1968 році поїхав до Москви. Після закінчення своєї торговельної місії останній день перед виїздом до Англії, в готель де він перебував прийшло 5 офіцерів КҐБ, заарештували його і силою відвели до Луб'янської тюрми, що розположена напроти цього готелю, а згодом до Лефортово.

Почались довготривалі і виснажливі слідства. На початку його обвинувачували в "шпигунстві" і "дезертирстві", чого не могли ніякими фактами доказати, а водночас намовляли його до "к о о п е р а ц і ї з н и м и", тобто, щоб після повернення до Англії він з ними співпрацював. Коли інж. Будуляк-Шариґін від того рішуче відмовився, тоді в тюрмі влаштували над ним

каґебівський суд і засудили на кару смерти. Проте, він добре зорієнтувався, що це лише шантаж та застрашування, щоб таким чином спонукати його до співпраці з ними і почав собі кпити з того судилища. По якомусь часі КҐБ цей сталінський засуд за "шпигунство" відкликали і почали збирати матеріяли до іншої статті "обвинувачення". Довший час самі не знали як мають з ним поступити.

Врешті влаштували судовий процес, який тривав тільки один день за закритими дверима без адвоката і свідків з його боку, натомість були каґебівські свідки. Обвинувачували його за "дезертирство", "антисовєтську аґітацію і пропаґанду", яка зводилася до того, що десь у 1960-их роках інж. Будуляк-Шариґін в одній хаті залишив число газети "Українська Думка" та антибольшевицький журнал. На свідків покликано дві особи, одна особа довгі роки жила в західньому світі, а повернувшись до СССР, одержала працю на високому становищі і безперечно, що співпрацює з КҐБ. Друга особа дістала дозвіл, як турист відвідати на Заході свою родину, але під умовою, що за це має зібрати компромітуючі матеріяли, а відкрито свідчити проти Будуляка-Шариґіна на що вона погодилася. І власне ця особа свідчила, що інж. Будуляк-Шариґін сам читав та передавав іншим читати, або лишав у хаті, що її відвідував, "Українську Думку" та антибольшевицький журнал. Мав бути ще третій свідок, еміґрант, що живе на Заході, але з невідомих причин КҐБ його відкликало. Таких спрепарованих свідчень для КҐБ вистачало, щоб Будуляка-Шариґіна пов'язати з "українськими буржуазними націоналістами", які "вислуговуються чужим силам" і засудили його на 10 років суворого режиму ув'язнення, з якого довелось більшість відбувати у Владимирській тюрмі, а останні роки перед звільненням у Мордовських таборах. На протязі тих 10-ох років він 237 днів карався у різних карцерах за те, що разом з іншими політв'язнями підписував різні протестні заяви приєднювався до голодівок тощо. Після 8 років ув'язнення його відвідала дочка Анна. Це був дозвіл на перший та останній раз відвідин.

У Владимирській тюрмі Будуляк-Шаригін карався разом з Л. Лук'яненком, В. Морозом, С. Яцишиним З. Попадюком. Й. Терелею, Дяком, Приходьком та іншими. А в Мордовських концтаборах разом з В. Чорноволом, С. Янкевичем, М. Руденком, І. Ребриком, Карпенком та іншими українськими патріотами, про яких сьогодні він висловлюється з небуденним пієтизмом і гордий з того, що там набув таких якісних і незламних українських патріотичних друзів, перейшов високої кляси школу і засвоїв собі неабиякий досвід боротьби за національні і людські права, який думає застосувати в боротьбі з останньою рабською імперією світу — СССР.

У тому часі у Владимирській тюрмі також карався Юрко Шухевич, з яким Будуляк-Шаригін не мав щастя разом перебувати, бо Юрка зараховували до рицидивістів, які покарані надзвичайно суворим режимом, яких держать окремо. Їх популярно називають "смугастими". Ця назва походить від того, що всі політв'язні носять одежу з пасками вертикально, а смугасті горизонтально.

У Мордовських концтаборах політв'язні працюють при шліфуванні скла, виробі ящиків для годинників, при продукції частин до авт та в іншій промисловості, вироби якої призначені на експорт, про що повинні знати західні обиватели, які купують совєтські дешеві вироби, випродуковані політичними невільниками.

Будуляк-Шариґін розповідає, що в тюрмах і концтаборах, крім старих оунівців, засуджених у повоєнних роках, є також багато таких, що за приналежність до ОУН засуджені після 1970 року, яких популярно називають членами бандерівського руху.

У тюрмах і концтаборах основну масу політв'язнів, яка сягає далеко поза 60 відсотків, становлять українці і дивує його, що між ними він не зустрів ні одного марксиста. Всі вони одностайно стоять на національних позиціях відірвання України від Росії та утворення української незалежної держави з глибоким переконанням, що тільки в національній державі український нарід може всесторонньо розвиватися і бути повністю забезпеченим.

Беручи до уваги те, що народні маси доходять до твердого переконання, що існуюча імперія є історичним пережитком і наездатна до дальшого життєтворчого поступу і неспроможна задовольнити ні національних, ні суспільно-економічних потреб народів і людини, між якими постійно наростають і зміцнюються відосередні національні сили і масове незадоволення, а тому український рух має перед собою добрі перспективи розвитку на майбутнє. Це також підтверджується тим, що в його лави включаються все нові і нові кадри, зокрема з молоді і студентства.

Русифікація, вивожування археологами відкопаних історично-культурних пам'яток і цінностей з України до музеїв у Москві і Ленінґраді, нищення залишених історично-культурних пам'яток, або звожування їх до визначних заповідників, що кожночасно можуть бути знищені та одночасний рафінований терор і придушення всього, що національне, це не тільки переконує свідомих українських патріотів, до чого пляново змагає Москва, але також усвідомлює і тих, що дотепер були байдужі до національних проблем, а одночасно підсилює і зміцнює всенаціональний опір і боротьбу за своє національне визволення і вселюдські права.

Сьогодні незадоволення охоплює усі прошарки народів і людей на всіх просторах імперії Совєтського Союзу, обручі якої вже так натягнуті, що під якимсь більшим стрясенням кожночасно можуть тріснути і остання імперія у світі розлетиться.

25.11.1978 р.

НЕЗЛАМНИЙ

Д-Р В. ГОРБОВИЙ

Д-р Володимир Горбовий

Як щойно недавно стало відомо, московська окупаційна влада ще далі всілякими способами переслідує незламного Сина України д-ра Володимира Горбового (нар. 30 січня 1899), колишнього оборонця Провідника С. Бандери на т.зв. Варшавському процесі 1935 р. й голову Українського Національного Комітету в 1941 р.

Д-р В. Горбовий, хоча він чехословацький громадянин, був 1.8.1948 р. арештований і виданий Польщі. Після року слідства в Варшаві поляки його видали большевикам, які його без суду (заочною постановою міністерства внутрішніх справ) 16.7.1949 засудили на 25 років концтаборів.

Відсидівши до останнього дня свій термін несправедливого покарання, нині 80-річний Незламний адвокат був випущений на волю. Повернувшись до рідного міста Долини, братанок д-ра В. Горбового, Тарас Іванович, не давав йому жити у власній хаті, погрожував його навіть убити.

В листопаді 1976 р. д-р Горбовий пішов жити в комірне, робив старання виїхати до сина в Празі, що не увінчалося успіхом. Цькування, однак, тим не закінчилися. Влада припинювала всю кореспонденцію д-ра Горбового зі знайомими й двоюрідним братом на Заході. Московські каґебісти поширили навіть дезінформацію на Заході мовляв, він «помер».

Внаслідок психічного тиску на цю незламну й високошляхетну людину, д-р В. Горбовий мав 4 квітня 1978 р. вилив крови в голові. Завдяки своєчасній допомозі шляхетної господині, в якої він живе, яка прикликала негайно лікаря, цей випадок залишився без поганих наслідків, крім загального ослаблення.

80-річний патріярх Нескорених в умовах безнастанного переслідування виявляє подивугідну сітйкість і вірність національній ідеї. Закликаємо вільний світ засудити варварську московську систему поневолення людини й нації і станути в обороні невинно покараного д-ра В. Горбового, якому в січні ц.р. минуло 80 років життя, віддане ідеї — Україні.

Шлях перемоги 18.2.79р.

Від Редакції

Згідно з рішенням XI Світового Конґресу СУМ, Редакцію "Авангарду" перенесено до Америки. До складу нової Редколеґії нашого сумівського журналу входять наступні друзі: Роман Зварич /головний редактор та відповідальний за ідеологічно-політичний зміст журналу/, мґр. Осип Рожка /відповідальний редактор розділів "Поезія — Проза" та "СУМ в Дії"/, д-р Аскольд Лозинський /відповідальний редактор матеріялів з Сучасної Нескореної України/, мґр. Борис Потапенко /редактор міжнародньої проблематики/, Ігор Зварич /редактор суспільно-громадської тематики/, і Андрій Прятка /редактор студентських справ/. Нова Редколеґія, з початком цього року, вже розпочала свою діяльність та своєю працею сподівається набрати чим-раз більшого досвіду потрібного у цій важкій, але важливій ділянці. Намагаємося встановити дружній контакт з усіма, що розуміють нашу проблематику і могли б дописувати до "Авангарду", послужити нам своєю порадою, чи взагалі допомогти в редаґуванні самого журналу.

"Авангард" відіграє поважну й незаступиму ролю серед загальної діяльности української спільноти на чужині. Він служить як найголовніший форум вислову нашої думки та дальшої необхідної кристалізації Великих Ідей, на яких є побудована наша Спілка. Зміст журналу, оснований на Виховному Ідеалі Спілки Української Молоді, прямує до того, щоби відповідно підготовити молоді кадри борців за визволення України. Тому, Редколеґія звертається до всього членства нашої Спілки, а зокрема до дружинників, як також до наших приятелів, допомогти нам у співпраці, дописувати, розповсюджувати, та головно читати "Авангард", щоби ми всі гідно й совісно виконали наш спільний обов'язок супроти Воюючої й Нескореної України.

Українська молодь, що живе за межами Рідних Земель, є фізично та, до певної міри, навіть духово відчужена від власної Батьківщини України. Наочна акультуризація та чужа асиміляція грозять назавжди розкласти національну ідентичність нашої молоді. Чужі нам течії, та стихії, що випливають від глибокого ідейного розпорошення Заходу, можуть відібрати від нас нашу властиву духовість. Процеси денаціоналізації на Україні нині діють зовсім на свідомому підложжі, бо всюди відчувається репресивну політику русифікації червоного Кремлю. Натомість, на чужині, ці процеси денаціоналізації діють підсвідомо, а тому вони є тим більше загрозливі, зокрема для молодшого покоління, що ніколи не мало безпосереднього контакту з Україною. Нам не вільно піддатися цим розкладовим процесам ні на один крок. Вже нарешті, усвідомім собі, що ми тут на чужині знаходимося в стані наполегливої боротьби, хоч не такої гострої як в Краю, однак, не менш важливої, бо йдеться про конечне збереження нашої стихійно-національної ідентичности. Ця боротьба нас невід'ємно в'яже з нашими нескореними бра-

тами й сестрами в Україні, бо це є боротьба за саму істотну підметність Великої Української Нації.

Одначе, лише той буде переможцем в боротьбі, хто належно підготовить собі широкий арсенал зброї та, одночасно, піднайде відповідну бойву силу, що могла б цим арсеналом ефективно диспонувати й панувати. Редакція "Авангарду" поставила собі за мету зробити з цього журналу таку ідейну зброю української молоді. Але, без співпраці, самопосвяти і відданости справі, зі сторони ширшого кола друзів дуже трудно буде нам здійснити це завдання. Тут уже не йдеться про престиж журналу, чи самої редколегії, чи навіть цілої Спілки. Йдеться про наш морально-категоричний імператив підготовити та включити себе до визвольної боротьби Нескореної України, вирощувати в собі прикмети високої ідейности, морально-принципової безкомпромісовости, та революційно-настроєної національної свідомости.

Нехай "Авангард" стане нашою революційною Трибуною, нашим ідейним формотворцем як у боротьбі, так і в житті. Щоб стати дійсним революціонером, треба насамперед себе відповідно підготовити, в ідейному і моральному змислі. Отже, це є справа свідомости й совісти кожного з нас. Власне, "Авангард" — це сумління української молоді, вияв її ідейного горіння. Користуючись сторінками "Авангарду", ми можемо плекати і далі вирощувати ідейно-духові вартості притаманні українській духовості та, одночасно, усвідомлюватися і вглиблюватися в саму суть проблематики національно-визвольної, революційної боротьби українського народу. Вважаємо цю справу просто необхідністю в житті кожного з нас, бо лише тоді зможемо удосконалити себе, виявити свою невід'ємну солідарність з Воюючо-Нескореною Україною та власну ідейно незламну потужність у боротьбі. Взаємно допоможім собі виконувати кріпку й небоязливу дужість духа, запальну одержимість в Ідеї. "Авангард" може добре послужити як форум для обміну думок та для створення вищого рівня умової проглядности дійсних вимог визвольної боротьби. Без такого форуму, дальша кристалізація нашої національної свідомости й Ідеї була б неможливою.

"Авангард" вже став трибуною молоді — однак, ще не всієї. Декому напевно здається, що ця справа його безпосередньо не тичиться, що це є буденною, навіть другорядною справою. Але, словами Валентина Мороза, — "Навчімося робити буденні, прозаїчні справи, не втрачаючи чистого палахкотіння одержимости." Отже, "Авангард" це є справа нашої совісти!

Примітка: — Просимо висилати всю редакційну кореспонденцію до "Авангарду" на нову адресу ЦУ СУМ: 136, 2-d avenue; New York, N,Y. 10003

ПОМЕР СЛ. П. ГЕНЕРАЛ ПАВЛО ШАНДРУК, КОЛИШНІЙ КОМАНДИР УНА

Третон. Н. Дж. — У четвер, 15-го лютого, тут у шпиталі помер на 90-му році життя сл. п. Генерального Штабу генерал-полковник Павло Шандрук, колишній Головний Командир Української Національної Армії і колишній керівник ресорту військових справ уряду Української Народної Республіки в екзилі, член Наукового Товариства ім. Шевченка, почесний голова Б-ва кол. вояків і УД УНА, почесний голова Українського Вільного Козацтва, відзначений багатьма орденами заслуги, автор ряду праць і статтей на військові теми та визначний суспільно-громадський діяч.

Сл. п. Павло Шандрук народився 28-го лютого 1889-го року в Борсуках на Волині. У 1911-му році закінчив Історично-Філологічний Інститут у Ніжені.

Від 1911-го до 1917-го року служив у російській царській армії, закінчивши в 1913-му році Алєксєєвську Військову Школу в Москві.

З початком Українських Визвольних Змагань у 1917-му році вступає до української армії, де в Запорізькому Корпусі та Третій (Залізній) Дивізії займає відповідальні командні пости. У 1919-му році був підвищений до ранґи генерала бриґади.

Після закінчення Визвольних Змагань від 1920-го до 1923-го року сл. п. ген. Павло Шандрук перебуває в таборах полонених на терені Польщі. Відтак включається у працю Уряду Української Народної Республіки займаючи пост керівника ресорту військових справ.

Опісля, закінчивши польську Школу Старшин Генерального Штабу, служить у польській армії до 1939-го року, а потім перебуває в німецькому полоні до 1944-го року.

Наприкінці Другої світової війни сл. п. ген. Павло Шандрук бере активну участь у формуванні Української Національної Армії, стаючи її Головним Командиром в березні 1945-го року, а також в той же час (від березня до травня того ж року) займає пост голови Українського Національного Комітету.

Відтак знову включається в діяльність Уряду Української Народної Республіки в екзилі на пості керівника ресорту військових справ.

З часом переїжджає із Західньої Европи до ЗСА, замешкуючи у Трентоні, Нью Джерзі, де і помер у четвер, 15-го лютого ц.р.

Роман Зварич

ЗА ЯКУ БОРОТЬБУ?

Теорія й практика та свідомість української національно-визвольної боротьби

Знову підкреслюємо, що це справа вирощування високо-розвиненої, духово-творчої революційної свідомости, згідно з необхідними імперативами та конкретною соціо-політичною метою самої ж боротьби. Безсумнівною, передумовною запорукою успішности політичного завершення революційного процесу, це власне духове переродження поневоленого, але воюючого й нескореного народу. Самоувічнене та безжалісне щодо ворогів насильство революційної боротьби надаватиме елементу динамічности цій новій, революційній свідомості, яка водночас буде дальшою запорукою динамічности самого ж революційного процесу. В скромній оцінці цього автора, найкраще це висловлює великий Провідник -Герой Української національно -визвольної боротьби — Степан Бандера. Він стверджує, що не можна оцінювати національно-визвольний революційний рух тільки під оглядом мілітарно-стратегічної доцільности. "Український визвольний рух... це багатогранний процес внутрішньо-духового й політичного відродження нації та ним наснажуваної боротьби з московським большевизмом за власний зміст, самобутність і вільний розвиток в усіх царинах життя, та за національно-державну самостійність. Процес внутрішнього формування народу, від глибинних, духових основ до ідейно-політичної й духово-революційної мобілізації — є істотним, підставовим складником визвольної революції, без якого сама технічна боротьба заниділа б, як річка з висохлими джерелами.... В нашому положенні і на сучасному етапі визвольно — революційного змагання правлять розвиткові закони безупинного, довгочасного революційного процесу, затяжної боротьби, яка ведеться передусім за душу народу. Ціла система московсько-большевицького поневолення України спрямована до знищення душі української нації, духової самобутности й самостійности українського народу... Москва намагається, розкладом і знищенням духового єства української нації, перетворити її фізичну субстанцію на новітніх яничар — совєтський народ...

В такому розумінні процес визвольно-революційної боротьби на теперішньому етапі не є тільки ступенем на дорозі до визволення. Він є передусім найважливішим чинником і свідоцтвом життя й живучости нації. Щоб розвиватися, щоб здійснювати свої цілі, треба найперше жити. Як людські, так і національні організми доти живуть, доки в них не згаснуть власні життєві рушії. За фізичне збереження народу змагаються кожна

одиниця й національна істота безнастанно і, можна сказати, автоматично; інстинкт фізичного самозбереження діє в народі скрізь, з великою напругою. А духове збереження лежить на відповідальності, зусиллях і боротьбі вибранців. Їх вирощувати, підготовляти організувати та скеровувати до революційної дії серед народу, проти смертоносного наступу ворога — це одне з головних і найвідповідальніших завдань революційної, націоналістичної Організації. (За Правильне розуміння Визвольно-Революційного Процесу." БУПЧ.5).

Українська Національна Революція — орієнтація на власні сили народу

Ми вже ясно встановили, що революція — це тотальна боротьба, яка ведеться на усіх царинах життя суспільства, головно за збереження його властивого й унікального єства. Кожна революційна боротьба є означена ясним і чітким, вседетермінуючим принципом, який виносить на верх цілком виїмкову їй динаміку та опісля зроджує істотні рушійні сили самого ж революційного процесу. Завданням цих сил є узмістовлювати революційну візію-мету, отже ту революційну "віру", в її повсякчасній та безупинній дії-боротьбі.. При тому, розробляючи найбільш досконалі методи боротьби, витворювати власне духово-творче насильство революції, супроти народо-вбивчого насильства ворожого режиму. Засадничо тому, що революція є впроваджена в життя на основі певного унікального принципу властивого лише тому суспільству, яке бореться за свої права — принцип, який відповідає конкретним природним потребам тільки того суспільства. Власне тому, ніяка революція не може бути штучно імпортована з зовні, так, як напр., в минулому деякі самозвані "вожді" українського національно-визвольного руху неправильно числили на те, що німецькі нацисти "визволять" український народ. Ми знаємо на чому це "визволення" закінчилось.

В цьому змислі, таким рішаючим і водночас унікальним принципом української визвольної боротьби, його, мовляв, «Raison d'être», це сама ж українська нація, або більш конкретно — національне право українського народу на державне само-збереження. Унікальність цього принципу залежить від унікальности та невичерпности суттєвого "духа" української нації.

Нація — це найвища форма органічного суспільства, яке людство витворило. За словами Ярослава Стецька — "Нація є найвищою духово-органічною спільнотою, що кристалізувалася і виросла з означених історичних, геополітичних, господарських і соціяльно-політичних умовин, як живе самобутнє єство.. Найвищою формою буття і єдиною ґарантією розвитку нації є національна держава". (Рушійні Кличі Нашої Боротьби, БУП 2). Отже, тому, що концепція революції сама собою носить певний елемент тотальности, національно-визвольну революцію, яка відзначується боротьбою за певним національним ідеалом, чи яка ведеться під знаменом конкретного національного "принципу", можна окреслити як перманентну війну, що є мінлива лише своїми наочними формами, а ніколи в своїй властивій меті. Сама ідея УССД, будучи підставовою

метою нашої боротьби, означає повний розвал московсько-большевицької імперії в цілості — цілковите, до самих основ проникнуте, безповоротне анулювання большевизму, як конкретне втілення діяметрально-протиставного ідеалу. Перманентність української національно-визвольної революції полягає в тому, що неможливо просто перемогти та зліквідувати тільки одну частку большевицької системи. Степан Бандера поставив це в такій площині — "Большевизм — це тоталітарна система не тільки в сенсі все-охоплючої й безоглядної диктатури режиму в усіх ділянках життя, але ще більше в тому, що всі елементи большевизму, від доктрини до практики, творять одну цілість, нерозривно сплетені, так що одно з другого виникає, одно одного підтримує. Побороти большевизм можна тільки при всебічному неґуванні всіх йохо складників, зокрема протиставляючи його теоретичній підбудові відповідні вартості християнської релігії й духовости й сперті на них національно-політичні й суспільні ідеї." (За Правильне Розуміння Визвольно-Революційного Процесу, БУП 5).

Однак, тоталітарність большевизму само собою становить певного рода пародокс. Будучи найголовнішою підставою сили большевицького режиму, ця тоталітарність, оперта на брутальному терорі, водночас становить одну з найголовніших причин його майбутнього розвалу. Бандера пише: "Державне організування й ведення всіх ділянок життя і на всіх щаблях, починаючи від підставових і найдрібніших господарських чинностей, спричинює не тільки функціональне, але й організаційне сплетення всіх клітин і ланок цього життя, так що всяке забурення функцій в одному місці має далекосяглі неґативні наслідки для цілости... Все те, що є складником сили й володіння большевизму, стається чинником його захитання й занепаду, коли стає сповняти свою функцію яку визначує йому большевицький плян" (Перспективи Української Національно-Визвольної Боротьби", БУП).

Але, сам факт, що сучасна московсько-большевицька імперія — СССР сама з себе витворила потенційно хитку ситуацію, яка грозить повною соціяльною й політичною кризою, ще зовсім не становить такий рівень суспільних відносин чим характеризується явище революції. Ці внутрішні суперечності, чи "проблеми" (в такому змислі, як розуміється "національну проблему" в Совєтському Союзі) експлуататорської системи влади, з якими окупантський, паразитний режим дотепер якось давав собі раду своїми жорстокими методами плянового терору, є в дійсності ефемерними факторами щодо розгортання революційно-визвольної боротьби. Далеко важливішим фактором — це невпинна ідейно-принципова, морально-духова, й організаційна мобілізація якнайширших мас українського народу до різного рода революційної дії, їхнє активне та всеціле включення, в такій чи іншій формі, до динамічно-пориваючого процесу революційної боротьби. Отже, це є справа вирощування глибокої, боєво-настроєної революційної свідомости, яка випливатиме з відповідної вольової напруги українського народу, його рішаючої готовости до боротьби. Не вистачає мати лише арґумент гніту репресивної системи. В революційній боротьбі, вольовий елемент є рішаючим.

Основною силою Української Національної Революції не може бути якась обмежена кляса, чи самовибрана кліка людей, яка, в останній мірі, зводила б боротьбу на манівці. Це, очевидно, не значить, що революційна боротьба мусить бути позбавлена свойого проводу. Без провідних кадрів, боротьба перетворилася б у звичайний часто-гістеричний, масовий бунт. Такий необґрунтований масовий бунт можна порівняти до солом'яного вогню, який скоро спалахує, але майже моментально гасне. Властиво, важливим обов'язком революційного проводу, цієї ж "ініціятивної меншости", є вирощувати елементи динамічної революційної свідомости серед як-найширших кіл українського народу. Така "ініціятивна меншість" витворює далеко більш потужне "апостольське горіння", яке виходить з самих основ суспільства й своїм постійно зростаючим жаром горить в серцях кожної революційної та національно свідомої особи в тому суспільстві, таким чином задержуючи його вічну динамічність. Ця високоздисциплінована, морально й принципово сувора до себе "революційна еліта" мусить бути законспірованого характеру, бо вразі її розкриття ворожою поліційною сіткою, сама революційна боротьба тоді тратить своє диктуючо-керуюче ядро; революційний процес, в такому разі, лишається позбавлений свого пронизливого "ума", без якого діючі сили революції скоро розпорошилися б. Але, водночас, ця конспірація мусить бути глибоко закорінена в народі, невичерпно занурена в невидимих гущах його душі, а ніколи відчужена від нього. Іншими словами, революційне керівництво мусить бути неймовірно чутливе на всі духові та фізичні потреби й прагнення цілого українського народу, і на основі цього, плекати безкомпромісову революційну етику, вирощувати глибоку революційну свідомість та загальну готовість до боротьби серед народніх мас. Словами Ярослава Стецька — "Запорука успішности революції лежить не у несподіваному ударі глибоко прихованої, малочисленної мафії, яку, зрештою, легко розкрити, але у непоборному проникненні революційних ідей серед усіх прошарків народу, які своєю життєвістю і перспиктивністю завжди наново поривають його до боротьби." (Проблеми Стратегії Національно-Визвольної Революції". БУП 10, 1968 — за псевдом Зіновій Карбович). Навіть Мао Це-Тунґ, батько т.зв. китайського комунізму і водночас ґеніяльний революційний стратег, добре зрозумів цю потребу пов'язання з народом. Він пише так: "Ми комуністи (читай, революційний провід. Р.З.) є нібито зерна, а народ це земля. Де ми лише не підемо, ми мусимо з'єднатися з народом, запустити своє коріння, та розквітнути серед нього". («On the Chungking Negotiations», 1945).

Вже ясно, що головною силою Української Національної Революції — є весь український народ. Але, це не такий народ, котрий є самоприкований важкими кайданами своєї безхребетної рабської психіки, котрий не може піднестисся понад мізерний рівень думання категоріями "провансалізму", в котрому люди віддають першенство власним вигодам та різними "тактичними маневрами" підсилюють особисті, стисло-еґоїстичні інтереси, а про "інтереси" народнього загалу навіть не хочуть чути. Суспільні відносини в такому народі є просякнуті повною фальшивістю, бо сам народ є фальшивий до себе.

Народ, цього зразку, як звичайний злочинець, перед Правдою залазить в кут і боязливо трясеться. Він є сам від себе відчужений, бо вже відцурався свого родючого, духово-творчого єства. Вже в ньому не існують ніякі рушії життя, а широко панує пригноблююча інертність. Таке аморфне тіло зовсім не становить дійсної органічно-сплетеної спільноти; воно вже не є "народом", а тільки масовим, малозначним гуртом безпринципно половинчастих плебеїв.

В противагу, основною силою Української Національної Революції це революційно настроєний народ, який буде готовий на найбільші жертви коли його властиві духові первні життя в небезпеці. Найвищим імперативом боротьби такого народу є на кожному кроці берегти своїх самобутних вартостей, які творять його окрему волю до життя, його суверенну волю до влади, його нічим незаступиму духово-творчу самобутність. В такому народі, однаково пульсує в його жилах гар'яча кров страшної ненависти до ворогів і палкої любови до своєї Батьківщини. Ця кипучо-емоційна кров постійно віджившує всі елементи того народу, надаючи їм нового запалу до боротьби. Для такого народу, найвищою суттю боротьби буде його кріпка й незламна морально-принципова постава. На полі засад, він ніколи не визнаватиме потреби т.зв. тактичного відступу чи компромісу. Сама його революційна непримиримість на це не дозволить. В основному, такий революційно свідомий народ буде утотожнювати саме поняття слова "компроміс" зі зрадою, якої він ніяк не зможе толерувати. Тактики він не знає. Можливо, він занаївний розуміти логіку тактичної боротьби, а це маловажне. Важливе є те, що його революційна чистота пояснює такий "тактичний компроміс" як недопустиму вульґаризацію самих принципів боротьби, отже — оплюгавлювання самого себе. На полі бою, одинока логіка яку такий народ розуміє — це безкомпромісовий, невідступаючий та безжалісний наступ проти ворога, і в цьому лежить запорука його певної перемоги.

Врешті решт, не зважаючи на те, що національний момент переважає в нашій революційній боротьбі, він ніяк не може бути одиноко заступлений фактор, ігноруючи, наприклад соціяльне питання. Тому, що Українська Національна Революція є основана на власних силах всього українського народу, вона відкидає концепцію "клясової боротьби" видвигненої Карлом Марксом. Клясова свідомість лише атомізувала б народ і таким чином спаралізувала б діючі сили нашої революційної боротьби. Українська національно-визвольна боротьба є тому тотальною війною, бо нею керують всі верстви українського народу проти всіх кляс російського народу які є підвалинами народо-вбивчого наступу більшевизму на Україну. Однак, це не значить, що соціяльне питання не має місця в нашій революційній концепції. Властиво, саме революційне гасло нашої боротьби — "свобода народам — свобода людині" означає, що в майбутній Українській Самостійній Державі будуть існувати такі соціяльні відносини де всякого рода експлуатація людини людиною буде неможлива. Власне в центрі нашої соціяльної революції стоїть людина. Українська Національно-революційна боротьба ведеться в площині "надклясовости" в тому сенсі, що в будучому одна само-упривілейована кляса не зможе мати

економічно домінуючої позиції в суспільстві та визискувати інші кляси на основі "додаткового продукту", який ця кляса визискувачів зможе монополізувати. Знову пригадується революційний клич СВУ-СУМ в 20-тих роках — "Нація понад клясами! Держава понад партіями!" В цьому контексті Петро Полтава пише так — "Сьогоднішнє економічне становище робітничої кляси в Україні нічим не краще від того становища, в якому вона перебувала в умовах капіталістичного ладу в колишній царській Росії. Тоді додаткову вартість забирав чужинець — капіталіст, тепер "додатковий продукт" забирає в основному чужинецька за своїм національним складом кляса большевицьких паразитів...

Отже, український націоналізм стоїть на становищі, що всі елементи національно-визвольної революції сплітаються в одну, милозвучну боротьбу під знаменом її національного фундаменту. Справа в тім, що ті форми соціяльного визискування які існують в Україні під сучасну пору є всі вислідом експлуататорської імперської системи большевицького наступу. Ця система ніколи не була створена українським народом, але була йому накинена. Тому, щоби виелімінувати соціяльний визиск в Україні, треба зліквідувати його причину — московсько-большевицьку імперію. Для цього, необхідним є створення вищої революційної гармонійности, і таким способом захистити однозвучність національних і соціяльних складників нашої революційно-визвольної боротьби. Така революційна концепція, яка витворює дво-етапність цих двох важливих факторів, як напр. ідеал комуністичної революції пролетаріяту витворений Марксом, себе самоограничує, і тим самим засадничо розбігається з дійсною революційною концепцією. Українська Національна Революція витворює вищу синтезу (Aufhebung)) всіх складників національно-визвольної боротьби. Ця синтеза випливає із співдіючої в'язаности всіх конкретно-фізичних та історично-політичних граней живої національної спільноти. Саме поняття кляси є зовсім чуже цій всеохоплюючій національній синтезі. Така синтеза (Aufhebung) вимагає спів-діючої милозвучности, чи гармонії всіх революційних елементів в національному організмі, включно з соціяльними, економічними, господарськими, політичними, мілітарними, культурними а головно національними, — або коротко, за самою дефініцією, вона вимагає націоналістичну єдність в боротьбі, націоналістичний "Aufhebung".

Епілог

Вкінці, автор цих скромних рядків почувається до відповідального обов'язку пояснити свою, мовляв "радикальну" поставу. Напевно, декому з читачів здається, що автор за суворо та різко представляє деякі справи; що в цій "полеміці" не відчувається певного рода "письменницької об'єктивної гнучкости", конечної в модерній політичній літературі. У відповіді на цю можливу критику автор признається до всіх цих "блудів" з особистою відповідальністю та з повною свідомістю. Так — радикалом він є! Однак, його радикалізм — це не фанатичний екстремізм в ідеях чи в принципах.

Але, цей радикалізм полягає в безкомпромісовості на полі засад. В оцінці автора, говорити про самі засадничі, принципові підвалини нашої визвольної боротьби в тоні поблажливої гнучкости, чи ізза кращого, більш-об'єктивного письменницького стилю, було б протиріччям, бо гнучкість є найбільшим ворогом принципу. Якщо дехто з читачів уважає, що автор ставить за великі вимоги до українського народу, він помиляється. Ці вимоги ставить сама Воююча Україна. Натомість якщо дехто з читачів завважив елементи глибокого гніву та злісної нетолерантности в цій праці, то вони були слушно правильні. Думки автора висвітлені в цих рядках були написані в палаючій атмосфері непримиримости до ворога. Але, не менш важливим є те, що вони були написані в тоні огірченої нетолерантности до теперішнього стану української спільноти в діяспорі, де панують особисті амбіції, безплідна пасивність та гнила інертність. Для різного рода половинчастих та безхребетних опортуністів, чи кар'єристів в нашій спільноті на чужині, автор має лише найглибшу та безжалісну погорду. Вони ж бо як та п'явка, яка висмоктує живу кров організму, вони висисають саму живучість боротьби. А для всіляких типів, які активно ще не включились в наш революційний змаг, або лише пасивно та здалека до нього ставляться, автор з повним жалем та смутком їм співчуває, бо знає, що вони є загублені, самі не знають хто вони, чиї діти, і блукають по цих модерних джунґлях заліза й бетону. Таке життя напевно є мізерним. Натомість, якщо дехто з читачів відчув певний неспокій, чи навіть гнів до автора, тоді, в такому випадку, ціль цього есею була здійснена, бо сам цей гнів є ознакою, що совість читача його гризе і далі буде гризти аж поки він не виконає свого обов'язку до матері-України. Власне, понад всім іншим, автор не говорить до здорового глузду читача, але до його совісти.

Головна мета автора була створити ідейний фундамент на якому можна збудувати здорову й кріпку революційно-настроєну, боєво-виправдану національну свідомість. Автор нічого нового тут не проповідує, але основна ціль його була відживити та надати нової динамічности революційним, навіть радикальним гаслам і кличам українських визвольних змагань минулої доби. В минулому, ці кличі виникли в революційній боротьбі українського народу за саме його право на життя. Але, під сучасну пору, нічого не змінилося. Тому, ці кличі є далі актуальними, зокрема для молодого покоління яке щойно підростає і відважно підіймає в руки ідейні баґнети та моральні рушниці революційної боротьби яка тепер ведеться в Україні. Отже, чи можна краще розпочати це революційне воскресіння, як гаслами:

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!
Хай живе українська Національна Революція!
Хай живе Україна!!!

Ром. Зварич

Поезія · Проза

Микола Руденко

"Нехай, по-вашому, я тільки божевільний
/Не володію відчуттям Доби/
Я вільний — чуєте?
А ви — раби."

Микола Данилович Руденко народився 19 грудня 1920-го року в с. Юрівці на Луганщині. Батько Миколи працював чинбарем зимою, а влітку у шахтах. О. Бердник згадує у своєму зверненні до ПЕН Клюбу, що батько Руденка згинув у вогні при рятуванні друзів, і що Микола на все життя зберіг полум'яний заклик батька кидатися в огонь за друзів.

М. Руденко не належить до "декляматорів". У віршах, що вийшли з під його пера за останні роки, відчувається основний, безпосередній зв'язок з землею, сонцем, Україною. Автор свого рода пантеїст, і у цьому світі Світла і Тьми /Добра і Зла/ ніяк не вкладається у прийняті рамці трафаретности соцреалістичної літератури, і тому мусить ділити долю великих бунтівників Джордана Бруна, Галілея, Гуса і тисячів українських письменни-

ків та.. інако-думаючих, що не вляглися у рамці визначені совєтською Інквізицією і по геройчному несуть свій хрест, свідомі цілі свого страждання.

Микола не закінчив студій. Двадцятилітнім юнаком його записали в ряди кавалерійського полку і він мусів охороняти переїзди і дачу Сталіна, тодішнього диктатора. Під час облоги Ленінграду був політруком. Важко ранений у спину пролежав рік у шпиталі.

На шлях поезії вступив 17-літнім юнаком і вже тоді здобуває нагороду Наркомосу для середніх шкіл. Перша збірка поезій появляється, коли молодому поетові ішов 28-ий рік. По закінченні війни входить у літературу, працює редактором "Ниви". У 50-их роках був секретарем парторганізації Спілки Письменників в Україні, редактором журналу "Дніпро". До його письменницького доробку належать "Вітер в обличчя", "Остання шабля", "Орлова балка" — романи та п'єса — "На дні морському". Останні дві речі вже від 70-го року промовчуються: цензура заборонила романи, а п'єсу знято з репертуару. Доробок Руденка у науковій фантастиці представлений творами — "Чарівний бумеранг", "Народжений блискавкою".

За окресленням, поетична спадщина Руденка належить до лірики і за словами одного з критиків його творчости перегукується з деякими моментами творчости М. Ситника. Від 1966-71 року Руденко видав три збірки: "Всесвіт у тобі", "Сто світил", "Оновлення". Збірки, як можна було сподіватися, вилучено з обігу, а самого автора за першу збірку, шість літ після її появи, виключено з партії. Це стало признанням для Руденка, що він писав справжню поезію, а не соцреалістичну графоманщину. Поезія останніх років Руденка основно відрізняється від хвалебних од і пеанів, хоч в ранніх віршах молодий Микола не уник писанини на славу "нескореного народу Росії" ані неминучого славослов'я ленінізмові, прапорам комсомолу ані дидактично-менторського тону. Та з часом тон автора набирає іншого звучання. Поет віднаходить себе і своє справжнє місце під Сонцем, у цьому світі Добра і Зла. Його улюбленою тематикою стають непроминальні світоглядові вартості.

Культ Сонця занимає чи не найважливіше місце у віршах Руденка і входить як складова частина до його філософських і ліричних роздумів. До цього треба додати прозору символіку його віршів, його ліричного героя, якого так легко ототожнити з авторським "я", безпосередність опису життя як і присутність суспільно-громадської проблематики, яка є незагоєною раною у віршах Миколи. "У творах М. Руденка сьогодні немає нічого спільного з марксизмом, ні з діялектичним матеріялізмом" — оцінює творчість Руденка — Ігор Качуровський.

"Прозріння" — найновіша збірка Руденка видана на Заході в-вом "Смолоскип" і представляє собою зібрані вірші поета від 60-их років до найновіших. З ретроспективи — це автобіографія поета за останні /майже/ два десятиріччя, його страждання, його важкий шлях "Богошукацтва", нових непроминальних вартостей. У віку, коли інші кінчають свою кар'єру, поет робить карколомний стрибок вниз і самовідречено просить:

"Україно!...
З твоєї легкої руки
Не боронь мені стати твоїм перегноєм." /Мати/

Автор свідомий сучасної апотеози страждань України, але авторові мариться також привид перемоги, тоді коли на це настане слушний час — День з новим неспокоєм — і тоді:

Сонце зніме утому з натомлених рук,
Всесвіт кине на плечі блакитну кирею...
Кизякова,
солом'яна,
чорна від мук, —
Станеш ти, Україно, тією зорею." /"Мати", 1963/

Автор свідомий, що з нього хоче вийняти душу ненависний режим, хоче змусити його до каяття — а довкруги кипить привабливе життя — та автор рішень не здатися. Повні віри у себе і його правду звучать заспокоюючі рядки:

"Помру чи житиму, але стовпа
Із мене не змайструєте до віку."

Руденко був заарештований 5-го лютого 1977-го року в м. Києві. Засуджений за свої переконання на "відкритому" суді 1-го липня 1977 року. Вирок: 7 літ суворого режиму і 5 літ заслання. Суд відбувся в Дружківці /глуха провінція/. За словами Н. Світличної, яку покликано на свідка, там панувала атмосфера, ніби "ступити в гадючник".

Микола Руденко був ініціятором створення Української Групи Сприяння виконанню Гельсінкських Угод і за те подвоїлися цькування на нього з боку КҐБ. Відсидів два місяці у психо-неврологічній клініці де перебував на "психіятричній експертизі". На Захід окрім "Прозріння" — дісталися авторові "Економічні монологи", поеми "Я вільний" і "Хрест". Ця остання присвячена сумній річниці голодової облоги України. Поличником для московсько окупаційного режиму є факт, що помимо сильної русифікаційної дії на Донбасі, не вдалося Москві його повністю зрусифікувати, доказом чого, є постать М. Руденка, уродженця Донбасу.

О. Ронка

***

Я розпочинаю душу на органі,
І той орган — земля моїх дідів.
Великих предків правнуки погані
Забули те, чим працур володів.

Діди молилися, ночей не спали:
Іде весна, Ярило-бог воскрес.
У хлібі райські ангели співали,
Прив'язуючи землю до небес.

Тобі, колего, ангел не насниться, —
Я ось для чого твій бентежу слух:
Пальне в ракетах — дідова пшениця,
А у пшеничних зернах —
предків дух.

— Той дух прийми! — говорить Україна.
І в голосі її гроза гуде. —
Бо не прощу до сьомого коліна,
Бо смертна кара на дітей впаде.

Як не шануєш те, що я віками
В собі збирала для твоїх дітей,
Чому ж тоді після страшних смертей
Не заселити землю черв'яками?..

М. Руденко

УКРАЇНСЬКЕ НЕБО

Над Україною небо, ковane в кузні громів,
Бурями переоране, мов штормовий океан.
Вдень і вночі снуються пасма їдких димів
І на козацькі плавні падає чорний туман.

Не застогну від того, що перерита земля —
Всюди вона сьогодні здиблена дном догори,
Тут іще є вербиця та на лужку теля
І до старого тину хиляться явори.

Може, для відпочинку нам їх доба залиша —
Скреготом хижої сталі ще оглушили не все...
Над Україною небо, наче скорботна душа,
Що предковічну втому в череві хмар несе.

А поза хмарами зорі. Що вам відомо про них?
Не телескопом, а вістрям тріснутого журавля
Через важкі сувої газових хмар курних
Зоряний дух у надра спрагло прийма земля.

Ген придивіться: з неба по деревині старій,
Що журавлем називають, на лугову сіножать
Громики полум'яні рясно, за роєм рій, —
Мов світлячки вечірні, — линуть, течуть біжать.

Хто це — космічні прищельці? Де ж голубі кораблі?..
Чи метеорна пороша образ новий здобува?..
І відчування дивні ширяться по землі —
Щось таємниче, грізне зорям шепоче трава.

Мов би ті гноми завтра лицарями оживуть,
Велетнями воскреснуть серед ударів грози.
З душ і очей спливає та вікова каламуть,
Котрої ми набрались ще з кріпосної лози.

В запічках щось героїчне згадують сонні діди.
Плаває понад лугами сизий вербовий пушок.
Брязкають відра в криницях — і виринає з води
Місяць, мов гола дитина, звільнена від пелюшок.

Над Україною небо, як материнська душа,
Змучена, розіп'яти на перехресті віків.
Сонце в свою дорогу стомлено вируша.
Тихо зідхають плавні — душами козаків.

ПРОБУДЖЕННЯ СЕРЕД НОЧІ

Я жив, як всі: гадав у цьому світі
Є тільки насолоди — їж та пий.
А добру дівку маєш на приміті,
То ти вже цар, а не гультай сліпий.

Та вдарив день немов огненне Слово,
Що з неба палає, у груди б'є.
Усе мені відкрилося раптово —
Усе, що буде, що було, що є.

І те, що вічним бачив та законним,
За мить розсипалось, неначе тлінь.
Не став я богомольцем забобонним,
Та раптом плоттю обернулась тінь.

Проте вона істотніша від плоті,
Бо розбудила в мене інший зір —
Встає не у церковній сухозлоті,
А кришталевим храмом серед зір.

Тепер себе я поділити мушу:
Півсерця — в зорях, пів — у хижій млі.
Неначе Бог забрав у небо душу,
А тіло залишилось на Землі.

І стогне тіло, мов у пащі звіра.
Караюся ночами, не засну:
Невже немає тих, для кого віра
Дорожча від папуші тютюну?..

Ні хліба з'їсти, ні поговорити —
Блукаю лісом, ніби одинець:
Тут кожен дбає про своє корито,
Про хату скраю та про гаманець.

Їм байдуже, що завтра з ними буде —
Аби дали сьогодні первачу.
О добрі люди, невидющі люди!
Хто нам тваринність прищепив таку?..

І часом вийдеш в поле на світанку,
Щоб помолитись на живу зорю:
Я ладен все віддати до останку,
Та ката й жертву як я примирю?

Як вийняти невидиму сокиру,
Що в черепі злочинному живе?
Як душу рабську, хтиву і нещиру,
Повести в світобачення нове?..

Ти, Боже, дав мені нелюдське діло.
Якщо не справлюсь, не клади вини, —
Дозволь зарити в землю грішне тіло,
А чесну душу іншому верни.

Я ЗНАВ ПОЕТІВ

Я знав поетів, що були без міри
Талановиті в пошуках своїх.
Тяжка трагедія сліпої віри
Спустошила і скам'янила їх.

З них кожен був стократ багатший духом,
Ніж той, хто оди їхні відзначав,
До слів чиїх ми припадали вухом,
А він всю велич лиш в собі вбачав.

Я знав поетів...
Так, вони вже сиві.
Їм важче схаменутись, ніж мені.
І все, чим інші на землі щасливі,
Пройшло повз них, як в летаргічнім сні.

Пройшло, спливло, немов весняні води,
Нічого не лишивши їм в житті.
Хіба лиш мертві, зачестівші оди
Та брязкальця на грудях золоті.

А слава — ця зловтішниця зрадлива —
Тепер їх все частіше обмина.
І люди посміхаються глузливо,
Коли зачують їхні імена.

Хоч лаври вам належать не по праву,
Далеку вашу молодість люблю.
Я міг би дати вам довічну славу,
Якби вона приходила з жалю.

РИМА

До рими байдуже мені —
Ні, не вона хвилює вічно.
Хвилює дух, що у вогні
Живе могутньо, вулканічно.

Він сам не відає, чому
Прийшов сюди, де стогнуть люди, —
Де у пекельному диму
Його на хрест пошлють Іуди.

Той пломінь щиріш не шукай
В брошурі чи газетній гранці —
Знаходити його звикай
У соняшнім протуберанці.

Якщо пробився вільний поспіша —
Вогню шукає молодь чиста...
Мовчи, коли мовчить душа.
А рима —
Справа особиста.

Нелегко рабство подолати.
Та ще складніша боротьба,
Що має здерти чорні лати
З душі вчорашнього раба.

Вони — як панцери із криги,
Які весна з річок зрива.
Коли приходить час відлиги,
Душа не зразу ожива.

І хоч зника ота потреба,
Бо обновився світ земний,
Ти ще шукаєш серед неба
Для себе палець вказівний.

Нехай насварюється строго,
Нехай рече і натяка,
Бо так незатишно без нього,
Бо світ Безмежністю ляка.

Ти навіть Волю ладен з дому
Прогнати за колючий дріт,
Аби не думати самому
За себе і за цілий світ.

Нехай невістка топить смалець,
А жінка хай вівцю стриже...
Ти певен, що Великий Палець
Без тебе Землю вбереже.

О небораче! в неспокої,
Що непідвладний чудесам,
Пізнай Безмежність, із якої
Ти друже, виліплений сам.

І, зупинившись серед поля,
Ти зрозумієш в торжестві,
Що світ — це Воля,
вічна Воля,
І вся вона в твоїм єстві.

***

Вже в тебе випадають зуби —
Порозумнішати пора.
Сиди тихенько біля груби, —
Хай рана гоїться стара.

Ти все зробив, що міг зробити -
Були атаки та бої...
А де й кого сьогодні вбито —
То вже болячки не твої.

Іще лишив тобі чимало
Зелений світ, весняний гай.
Зорею небо в роси втало —
Йому служи, йому співай.

Душею злийся з небосхилом,
Свій дух за обрії веди
І все, що звав святим та милим
Утверджуй в серці назавжди.

Та вірний тій потребі добрій,
Я раптом в грудях чую крик:
Хтось навпіл роздирає обрій,
Немов на покуті рушник.

Хтось темний Сонце загортає
В сукно ефрейторських онуч
А потім нам його вертає,
Немов для душ важкий обруч...

Тож вибачай, привітна грубо,
Що знехтував тепло твоє:
Обруч на душах, — вісник згуби,
Погріти рани не дає..

Петро Кізко

ПЕТРО КІЗКО, поет, письменник і редактор, народився в селі Стара Водолага на Харківщині, а помер 28. 2. 1976 в Мюнхені, Німеччина. Петро Кізко — це також сумівський діяч і один із перших редакторів "Авангарду", в рр. 1946-1948, а в 1972-1973 був редактором «Крилатих». Його поетична й літературна творчість відзначаються палкою любов'ю до України і глибоким розумінням людської душі. Його твори друкувалися в багатьох українських журналах, а також були видані окремими книжками.

МОЇ СПОГАДИ

ЧЕРВОНИЙ ПОЯС

Рік 1933. Одного літнього дня я був дощентно здивований: мій батько приїхав до мене підводою в райцентр і привіз мені...червоний оксамитовий пояс.

— Чому це? — запитав я.

Батько, схиливши голову, тихо відповів:

— Мій батько, а твій дід Сава дуже голодує. Він просив мене відвезти цей пояс до тебе, щоб ти продав, або сам купив за якийсь харч... може, за хліб.

Я був зворушений і розчулений. Саме на той час у мене була картка на закупи харчових продуктів у т. зв. «закритому розпреді». Ці« розпреди» («розпределітєлі» чи розподільники) були призначені лише для службовців урядових установ. Я саме тоді працював у редакції районової газети на посаді літературного редактора тож, хоч і був «безпартійним», але картку для «розпреду» мав.

— Добре,— сказав я батькові, -- давайте мені пояс, а я сходжу, спробую закупити борошна чи й готового хліба.

Про «розпред» я батькові й не казав, бо нам було попереджено, щоб про нього «не поширювати вісток». Справді, через деякий час я повернувся з «розпреду» з хлібиною, кількома фунтами борошна й подав батькові. Він був зрадів, щиро подякував мені й розпрощався.

Той та інші наступні дні були для мене неспокійні. Я часто думав про мого діда Саву і його червоний оксамитовий пояс, який я поклав собі в шуфляду шафи й нікому більше не показував.

За якийсь тиждень я отримав із дому листа, в якому писалося про... смерть мого діда Сави. Виявилося, що йому не допоміг уже й мій хліб і моє борошно.

Тим часом я почав завважувати, що з голоду починало вмирати більше людей. І не лише старі. Одного вечора, коли я йшов із роботи до хати, на дорозі, край вулиці, я побачив молоду дівчинку, яка вмирала. Коли я зігнувся над нею й хотів чимось допомогти, дівчина вже не рухалася. Я зрозумів, що вона вже не живе...

Пізніше, за кілька тижнів, таких випадків мені доводилося зустрічати більше, й мені приходив на згадку мій дід і його червоний оксамитовий пояс. «Це не рай, як у нас писалося в газетах, — думав я, — а справжнє земне пекло».

Мої батьки, що жили від райцентру за сім-вісім кілометрів, теж голодували, подоїдали вже все, аж до соняшникового насіння. Але вони збереглися при житті родинним щастям. Їхнім зятем був голова комуни «Комсомолець», «розбий-голова», як на нього казали. Тож він із тієї комуни тягнув і збіжжя, і м'ясо, і городину й відправляв до моїх батьків. Крім того, приходила їм допомога ще й від мене, з мого «розпреду», бо хоч харчі в ньому видавалися мені за певною порцією, — я частину їх відправляв батькам.

Так у тому проклятому році була врятована моя родина. Але скільки погинуло в той час старих, молодих, і навіть дітей, — про те, мабуть, нікому не описати. В моїх записках залишиться лише одно: страшний злочин Москви супроти України, українського народу. За цей злочин Москва мусить суворо відповісти. І відповість! На це ще прийде час, час суворої розплати!

ВІЗИТА ЛЬОНІ

Березневого дня 1938 року в кімнаті районової газети, де я працював літературним редактором, одчинилися двері й на порозі став білобровий, плечистий, широкогрудний, невисокого росту юнак. Я радісно схопився з місця, впізнавши в юнакові свого сусіда з рідного села Олексія Львова. Тож із тим іменем я й простяг йому свою руку:

— Льоня! Якими світами, якими дорогами ти сюди добився?

Льоня, як ми його по-дружньому звали, блищав блакитними очима і білими, як сніг, зубами.

— З дому, з Водолаги.

— Коли ж ти додому приїхав?

— Два тижні тому.

А Казахстан уже покинув?

— Покинув. Набридло тинятися по чужих містах.

Ну, то заходь, сідай. Диви, яка оказія! Два роки не бачились і раптом отака чудесна мить!

Я сів за свій стіл і при ньому посадив Льоню. Розмова потекла, як молоко з сепаратора,. Спогади, розпитування, оповідання. Скільки при таких зустрічах розмови бувають досить довгі, я відпросився в начального редактора "на пару" годин і ми з Льонею за кілька хвилин опинилися в міській харчівні за обідом.

З того власне, обіду й почалася вся моя дальша нещаслива історія. Льоня приїхав до мене не просто на звичайну візиту, а щоб улаштуватися при мені на працю. І щоб підшукав йому я. В цьому, звичайно, нічого особливого не було, бо ж мій сусід не знає цього міста і йому самому важко підшукати роботу. Але...

— Щоб же ти міг робити? — питаю я Льоню. — Освіта в тебе, між нами кажучи, низенька, з такою десь на бюрову роботу влаштуватися важкувато, а на завод, фабрику, як я тебе знаю, ти, либонь, неохочий?

— Ти мене влаштуй у редакції, — не замислюючись, випалив Льоня. І це на мене впало, немов стеля харчівні. — На завод я не піду, — далі валив мій колеґа, — бо я ніколи на заводах не робив і робити не буду. Хай дурні за мене роблять.

— Але ж ти і в редакціях ніколи не робив?

— То підшукай мені якусь іншу роботу,аби чиста.

— Важкувато, Льоню.Тим більше, що я ж сам непартійний, не маю впливу на інших. Сам ледве тримаюся.

Блиск блакитних очей Льоні нараз пригас. Білі дрібні зуби заховалися за товстими напухлими губами. Я помітив, що мій Льоня розсердився.

— Чого ж ти , — кажу дмешся? Я знаю, що тут на пивному, чи цукровому заводі влаштуватися завжди можна, бо туди робочої сили завжди потребують, але десь у бюрі...Не знаю. Тим більше, ти ж не маєш ніякого фаху...

Льоня кинув недоїджений обід і недопите пиво.

— Ти не хочеш мене прийняти! — суворо сказав він.

— Льоню, я тебе радо приймаю; можеш у мене на квартирі жити тиждень, два, місяць, влаштуватись на працю, але в редакцію, канцеларію якусь — важко.

— Сволоч ти, а не приятель. Підожди, я тобі покажу! закричав раптом Льоня, дзенькнув ложкою об стіл і швидко вийшов з харчівні.

Я залишився, як кажуть, ні в сих, ні в тих. Оце, думаю, й візита!

Мій настрій впав. Я поважно задумався над своїм становищем. Той дурний Льоня, який усе своє життя провів на вулиці, може мені накоїти чимало бешкету. Коли він на тебе має злість, він ні перед чим не зупиниться щоб завдати тобі шкоди. Та ще в ці дурні часи, коли кожна людина своєї власної тіні боїться..

Я вискочив був за Льонею навздогін, але його вже не було.
Робота вже потім не йшла мені до рук. Я інтуїтивно передчував прихід якоїсь страшної хвилини.

І та хвилина прийшла.

АРЕШТ

В ніч на 29 березня 1938 року мене розбудила господиня й сказала, що до мене прийшов якийсь гість."Льоня" – промайнула в мене думка і мені якось легше стало. Значить, вернувся, роздумався, вгамувався. Коли ж я ввімкнув світло, моє серце на якусь хвилину немов перестало битись. Передо мною стояв працівник районового відділу НКВД, якого я знав особисто. Мені не вірилося, щоб він прийшов до мене в якійсь "поважній справі", бо ж нічого за собою не чув. Аж він до мене:

— Одягніться, товаришу Кізко, підемо зі мною.

— Куди? Ви мене арештовуєте? — сполохано белькотів я.

— Ні, я вас не арештовую, але підемо зі мною, вас викликають..

Я пішов. У райвідділі НКВД мене ввели до кімнати самого начальника Фоса, німця з походження, високого, рудого, худорлявого, з дуже згорбленим носом. Посадили мене на крісло перед сліпуче освітленим столом Фоса і запропонували "почувати себе вільно". Кімната Фоса була велика, світла, з м'яким диваном і кількома кріслами. Коли я ввійшов, мій погляд зразу впав на начальника, більше я нікого не бачив. Аж потім я помітив ще двох слідчих і в самому кутку, біля стіни...Льоню! Мені не було коли на нього роздивлятись, бо відразу звернувся до мене Фос:

— Що ви скажете про свою контрреволюційну діяльність? - запитав мене начальник райвідділу НКВД і це його запитання впало на мене, наче великий молот. Я вирячив очі:

— Я? Контреволюційна діяльність? Я нічого не знаю!

Фос єхидно усміхнувся.

— Так усі відповідають. Ніхто нічого не знає, а під радянською владою яму копають.

— Я можу присягнути, що нічого не знаю, — повторював я, як дитина перше завчене слово.

— Львов! Скажіть йому, щоб він знав.

При вимові начальником НКВД прізвища "Львов" у мене хололо тіло і по ньому лізли мурашки. Львов! Олексій! Льоня! Сусід! Та це ж, виходить, його рук діло, це його наварена каша. Але яким чином, чому, за що?

Я почував себе так, ніби попав у якісь джунґлі, міжж дикунів де нікого не розумію я й ніхто не розуміє мене.

Я обернувся до Льоні. Він устав і вишкірив до мене уже не дрібні, а великі, наче вовчі, зуби.

— Ти мені пропонував знайти англійського шпигуна і пустити під укіс урядовий потяг "Голубий експрес"..

— Коли? — з якоюсь наївністю запитав я Льоню.

— На стадіоні "Динамо" в Харкові. Забув уже?

— Це неправда! — чи вигукнув чи прошепотів я, бо свого голосу тоді не чув

— Коли свідок твердить, — устряв Фос, — го значитьправда. Може, ви нам усе ж таки скажете, яку ви вели антирадянську роботу, і тоді вам буде легше?

Я вперто відмовлявся, що нічого не знаю, що то неправда, бо й справді на той час нічого подібного не пригадував.

Фос помітив моє роздумування й тим ніби скористався:

— Ну, то йдіть подумайте. А завтра все таки нам скажете.

Мене знову доручено якомусь енкаведистові, цим разом уже незнайомому. Він мене попровадив униз, до вартувальні. На Льоню я після того навіть не глянув. У вартувальні я все ще не вірив, що мене таки насправді арештовано. Аж коли дижурний запотребував мої "папери" й звелів скинути

пояс, повитягати з черевиків шнурівки, повідривати всі залізячки й блящанки від одягу й взуття, — я зрозумів, що тут нема ніяких жартів.

Для мене стало ясно, що Льоня — донощик і при тому — наклепний донощик, бо я таки справді будь-яких серйозніших виступів проти совєтської влади не мав, хоч би з простої боязні.

Але – сталося. Тепер іди в камеру арештантів і розпочинай своє "нове життя". Воно, може, й не зле. Більше, докладніше будеш знати "широку страну родную", яка з камери в'язнів, як-не-як, інакше виглядає, ніж з-за редакційного столика.

У КАМЕРІ

Ще була ніч. Ще не розвиднялося. Але коли мене вкинули в камеру, там люди вже попрокидалися. Старожили камери зустріли мене досить, як на мій перший погляд, дивно. Якийсь грубий чолов'яга зліз із нар і підійшов до мене.

— За що попав?

Не знаю, що мене підштовхнуло сказати щось божевільного, але я все ж промовив:

— Чоловіка зарізав.

Це був мій жарт, але він виявився, на моє здивування, досить на ті обставини сприятливим.

Староста камери сприйняв мене як "свого" і потяг за собою на нари.

— О, таких нам треба! Ану, ти, іди он туди до дверей, — гукнув він котромусь в'язневі, — дай місце своїй людині!

Згодом я довідався, що староста камери був кримінальним злочинцем і разом із тим — камерним сексотом. Зрештою, НКВД, як правило, на "посадах" старостів камер тримало самих кримінальників і використовувало їх як своїх помічників для "обработки" політичних в'язнів. За це тих кримінальників-старостів звільняли дотерміново з тюрем або, принаймі, таке їм пообіцювали.

Під таку "обработку" до того товстяка /він і в камері " живився" непоганим харчем — міліціонери приносили йому непогані "передачі" у вигляді смачних ковбас, риби і навіть передавали йому горілку/, дістався і я.

Але як тільки мені вдавалося вирватися з-під допиту камерного "слідчого" я поринав у свої думи-роздуми і терзав себе все тими самими думками: як, чому, за що?

Льоні в камері не було. Я не знав; чи він теж сидить. Лише здогадувався, що Льоня мусить бути на волі, коли він зробив таку "прислугу" для НКВД, видавши мене за вифантазувану "контрреволюцію".

В усякому разі, тієї першої півночі я не примкнув очей і на хвилину, перебираючи в пам'яті все, що було, і роблячи здогади на те, що ще буде.

А бути нічого доброго не може.

Др. В. Трембіцький

Наша Преса на початку XX сторіччя

На цю тему в нас дуже мало літератури, бо написати добру історію нашої преси від найдавніших часів, даючи реєстр всіх пресових органів на еміграції, ледви чи можливо зібрати. В краю, ясно, цей матеріял є в бібліотеках та його зараз ніяк неможливо дістати з політичних причина, через які нашим журналістам за кордоном доступ до цих же архівних матеріялів не можливий. Відомо, що у Брацлаві є добрий збір часописів та журналів, які колись виходили в Галиччині та на Волині від найдавніших часів аж до 1940 року. Чи цей список повний, тяжко сказати.

Ось так, шукаючи за матеріялами до питання міжнародних взаємин України в 1917-23 роках, пощастило мені зовсім випадково найти в одній із тутешніх бібліотек точний список усіх часописів, журналів чи тим подібних видань, які в 1902 році виходили в межах Австро-Угорщини на різних мовах, в тому на руській чи рутенській, як тоді урядово називано у більшості українську мову.

Нижче подано реєстр всіх цих журналістичних, професійних чи наукових, а то й релігійних видань, які дослідникові нашої преси дадуть можливість , зробити хоч би загальну оцінку українських тогочасних видань, їх тематику та соціяльне призначення.

Окремо подані всі видання в Галичині та на Буковині німецьких часописів та журналів, які в багатьох випадках є цінні своєю правничою, шкільною та економічною тематикою.

Так сказати, продовженням німецько-мовних видань є й жидівські, які були у цей час друковані німецькою, рідше жидівською мовами. Цей же третій реєстр є постільки цінним, що він віддзеркалює становище жидів у господарському та громадському житті цієї меншини в Галичині та на Буковині.

Не подано велетенської листи польських правно-публіцистичних видань на цей час в Галичині з цих причин, що тодішні польські видання мали суто польське, навіть патріотичне призначення та в малому відсотку могли мати відношення до українських справ.

Список всієї нашої преси, яку тут подано, взято із урядового пресового каталогу Австро-Угорської монархії на 1902 рік, виданого у Відні Поштовим Міністерством для інформації всіх поштових урядів, щоб у них урядовці знали, скільки побирати поштової оплати за посилку від поодинокого пресового органу. Тому то поданий мною список нашої преси на укра-

їнських територіях під габсбурською короною є навіть дуже точний.

Крім цього іще одна цікава річ. Маючи точний огляд пресових видань мовами всієї Европи, вдалося мені скласти таблицю видань та підрахувати, скільки кожна народність могла на початку XX сторіччя видавати своїх журналів та часописів. Серед цієї маси різномовних видань вдалося мені поставити й нас, як національну одиницю із своїми пресовими виданнями.

Думаю, що цей тут поданий матеріял, заповнить прогалини в ділянці історії нашої преси чи журналістики та науково-публіцистичних випусків та придасться колись нашому історикові скласти точний список всіх наших видань на початку цього сторіччя. Не має в списку українських журналів та часописів, видаваних в Росії. Їх було дуже мало та їх легко можна доповнити із праці проф. А. Животька: Історії Української преси, Реґенсбурґ 1947 по всій українській території та на еміґрації.

Preis-Verzeichniss der in der Oesterreich-Ungarischen Monarchie in Auslande erschienenen Zeitungen und Periodischen Druckshriften für das Jahr 1902

(K.U.K. Post-Zeitungs-Amte I. Wien 1920, Seite 267-269 und 309)

Наголовок пресової одиниці	Місце видання	видання
1. Бібліотека богословська	Львів	місячник
2. Бібліотека для молодежі	Чернівці	місячник
3. Богословський вісник	Львів	кварт.
4. Будучність	Львів	дво-місячник
5. Буковина	Чернівці	три-місячник
6. Хліборо6	Коломия	дво-місячник
7. Часопис Правнича	Львів	4-місячник
8. Дяківський Глас	Ярослав	місячник
9. Діло з додатком Бібліотека найзнаменитих повістей	Львів	6 додатків 1-2 міс.
10. Добрі ради	Рогозна біля Садоґури	місячник
11. Дзвонок	Львів	дво-місячник
12. Ґазета Господарська	Львів	дво-місячник
13. Галичанин	Львів	6-місячник
14. Господар	Перемишль	місячник
15. Громада	Коломия	місячник
16. Громадський Голос	Львів	дво- місячник
17. Іздания общества імени М. Качковського	Львів	
18. Літературно-Науковий вісник	Жовква	місячник місячник
19. Місіонар		місячник
20. Молода Україна	Львів	місячник
21. Народня Часопис (Beiblatt des Amtsblattes Gazeta Lwowska)	Львів	6-місячник

22. Народний Вісник	Нові Маєшті біля Лужан	місячник
23. Посланник	Перемишль	дво- місячник
24. Прапор	Перемишль	дво-місячник
25. Правда	Львів	місячник
26. Православна Буковина	Чернівці	дво-місячник
27. Просвещеніе /з дод./ Вѣночок для рускіх дѣточок	Відень	місячник
28. Руская Бібліотека	Львів	місячник
29. Руска Рада	Чернівці	дво-місячник
30. Руска Рада	Коломия	дво-місячник
31. Руский Амвон	Перемишль	місячник
32. Рускоє Слово	Львів	місячник
33. Руслан	Львів	6-місячник
34. Селянин	Цінків /Кадабестіє/	місячник
35. Страхопуд	Львів	дво-місячник
36. Страхопуд з дод. "Бесіда"	Львів	дво-місячник
37. Свобода	Львів	місячник
38. Учитель	Львів	дво-місячник
39. Вісник ‹ Народного Дома	Львів	місячник
40. Видавництво Т-ва "Просвіта"	Львів	місячник
41. Жівоє Слово	Львів	пів-місячник
42. Белєтристична Бібліотека	Львів	місячник
43. Бібліотека найзнаменитних повістей /дод. до "Діла"/	Львів	6-місячник
44. Галицько-Руська Бібліотека XIX-1902 століття	Львів	місячник
45. Літературно-Наукова Бібліотека	Львів	дво-місячник
46. Наукова Бібліотека	Львів	місячник

Німецько-мовна преса на Українській території

1. Amctsblatt des K.u.K. Galizischen Landesschulrates für das Volkswesen. Siehe auch: Dziennik Urzedowy c.k. Rady Szkolnej Krajowej w Galizji	Львів	місячник
2. Beilage Blatt für den Dienstbericht der Finanz Direction	Чернівці	неозначено
3. Bukowiner Nachrichten		
4. Beilageblatt zu dem Verordnungsblatte für den Dienstbericht des K.u.K. Galiz. Finanz-Landes-Direction (deutsch und polisch)	Чернівці	6-місячник
5. Bikowinauer Fortuna	Львів	неозначено
6. Bukowinauer Landeswirtshaftliche	Чернівці	дво-місячник
7. Blätter Post	Чернівці	три-місячник
8. Blätter Journal	Чернівці	три-місячник
9. Blätter Rundschau	Чернівці	6-місячник

10. Blätter Bote	Чернівці	місячник
11. Blätter Kamerad	Чернівці	дво-місячник
12. Drohobyczer Handelszeitung mit hebraischen Lettern	Дрогобич	дво-місячник
13. Drohobyczer Zeitung mit hebraischen Lettern		дво-місячник
14. Internationales Offertenblatt für Sport und Sammelwesen	Чернівці	місячник
15. Jüdische Zeitung		4-місячник
15. Jüdische Nachrichten mit hebraischen Lettern	Львів	що 14 днів
17. Jüdisches Volksblatt	Тисьменица	дво-місячник
18. Landesgesetz und Verordnungsblatt für das Königreich Galizien, Lodomerien sammt dem Grossherzogstumm Krakau	Львів	неозначено
19. Monatschrift für die Galizische Petroleum-Industrie und Tiefbohr-technik		місячник
20. Naphta Zeitschrift für die Galizische Petroleum-Industrie und Tiefbohrtechnik	Львів	дво-місячник
21. Ostwarte	Чернівці	місячник
22. Rohatyn Zeitung (mit hebraischen Lettern)	Рогатин	дво-місячник

Жидівська преса Галичини /по жидівськи/

23. Haam	Коломия	дво-місячник
24. Haiwri	Львів	три-місячник
25. Hasaron	Львів	дво-місячник
26. Kol Machsilke Hadas	Львів	що 14 днів
27. Zion	Дрогобич	місячник

ОГЛЯД ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ПРЕСИ

	одиниць		одиниць
1. Німецька преса	5006	15. Шведська преса	31
2. Чеська преса	1356	16. Сербська преса	28
3. Французька преса	561	17, Мадярська преса	22
4. Англійська преса	465	18. Норвезька преса	19
5. Польська преса	327	19. Еспанська преса	15
6. Італійська преса	316	20. Жидівська преса	12
7. Російська преса	161	21. Турецька преса	12
8. Словінська преса	61	22. Латинська преса	7
9. Хорватська преса x	52	23. Лужницька преса	6
10. Українська преса	45	24. Словацька преса	5
11. Грецька преса	41	25. Флямандська преса.	3
12. Румунська преса	34	26. Португальська преса	2
13. Данська преса	32	27. Фінляндська преса	2
14. Голляндська преса	32	28. Перська преса	1

x/ На території Австро-Угорщини

Володимир Попович

ГУЦУЛЬСЬКА РІЗЬБА В ДЕРЕВІ

Українське плем'я гуцулів, що живе в східніх Карпатах, відзначається вродженим великим естетичним смаком, багатою фантазією та спеціяльними здібностями до мистецької творчости.

Від віків є відомі мистецькі вироби Гуцульщини — писанки, вишивки, тканини, народний одяг, кераміка, плоска і рельєфна різьба в дереві, як також і будівництво — дерев'яні церкви, які мають свій окремий і оригінальний стиль, що їх відрізняє від церков інших земель України.

Тому, що в Карпатах було подостатком дерева, люди виробляли чимало потрібних їм предметів з дерева і прикрашували їх плоскою різьбою. Такою різьбою покривали передовсім предмети побутового призначення — меблі, скрині, дерев'яну посуду, одвірки вхідніх дверей, сволоки, палиці, топірці, зброю, вози, сані, ярма, сідла.

Гуцули також прикрашували різьбою предмети, призначені для вжитку в церкві — ручні і процесійні хрести, вівтарі, іконостаси, свічники, двері; залежно від предмету, була це плоска, або рельєфна різьба /наприклад ручний хрест був звичайно прикрашений плоскою різьбою, а іконостас рельєфною/.

Найбільше поширеними різьбленими виробами були — тарілки, цукорнички, малі округлі, або прямокутні коробки, пляшки і топірці

Майстри вибирали для різьби найкраший сорт дерева — явора, клена, груші, рідше — вільхи, яблуні, горіха, тиса чи кедра. Дерево спеціяльно висушували і приготовляли матеріял яких 8-10 років наперед.

Найдавніші різьби не були покриті ніякою рідиною ні фарбою, щойно в XIX ст. почали вкривати поверхню виробів воском, або поліруванням. Крім вирізуванням плоскою різьбою різних взорів, майстри прикрашували свої вироби ще й інкрустацією різнобарвними породами дерева, чорним і білим баранячим рогом, перламутром, металевими бляшками, дротиками і дрібними "пацьорками" — "бісером" /фаянсові або скляні дрібненькі коралики/.

"Пацьоркові" прикраси нагадували дещо своїми теплими тонами гуцульські вишивки, хоч, на загал, в різьбах ніколи не було забагато кольорів і вони були завжди дискретні.

Всі орнаменти, вирізувані в дерві спеціяльними інструментами, мали все геометричні форми, ніколи рослинні, або фігуративні. Щойно під більшовицькою окупацією, щоб затерти своєрідний характер гуцульської різьби, позбавити її суто українського характеру та справжньої мистецької вартости, почали вносити рослинні елементи та зображення людських фігур.

Геометричні форми є у виді розеток, зірок, хрестів, сонечок, зубців, кривульок, квадратів та інших форм.

Через те, що різьблені предмети домашнього вжитку з часом зужива-

Пляшка. Плоска різьба та інкрустація металом. Ю. Шкрібляк, XIX ст.

Плесканка. Плоска різьба, інкрустація металом. Ю. Шкрібляк 1879 р.

лися і нищилися, а музеїв колись у нас не було, щоб збирати найкращі вироби народної творчости для переховування, до наших часів, на жаль, не збереглися різьби в дереві з давніших часів, тобто, з-перед XIX ст.

Кращу долю мали лише церковні предмети, бо вони не нищилися й існували так довго, як довго стояла церква, тому то збереглися до наших часів ручні дерев'яні хрести з XVI-XVII ст. й іконостаси з XVIII-XIX ст.

Українські музеї почали збирати гуцульську різьбу з початком xx ст., але і ті збірки не всі збереглися, бо через воєнні дії Першої і Другої світових воєн чимало музеїв зазнало повного або частинного знищення. Наприклад, відомий музей у Коломиї "Гуцульщина", в якому якраз було багато різьби в дереві, і кераміки, більшовики знищили цілковито в 1941 році, коли втікали перед німцями.

Через такий фраґментарний стан збірок різьби в дереві на рідних землях, нема досі написаної повної наукової історії гуцульської різьби, хоч деякі автори і дослідники писали вже нераз на цю тему і трохи літератури можна знайти.

Найбільше відомими і дуже талановитими різьбарами в XIX ст. були: — Юра, Василь і Микола Шкрібляки /три покоління/, Марко Мегединюк і

Тарілка. Плоска й ажурна різьба, інкрустація металом. Ю. Шкріблик, XIX ст.

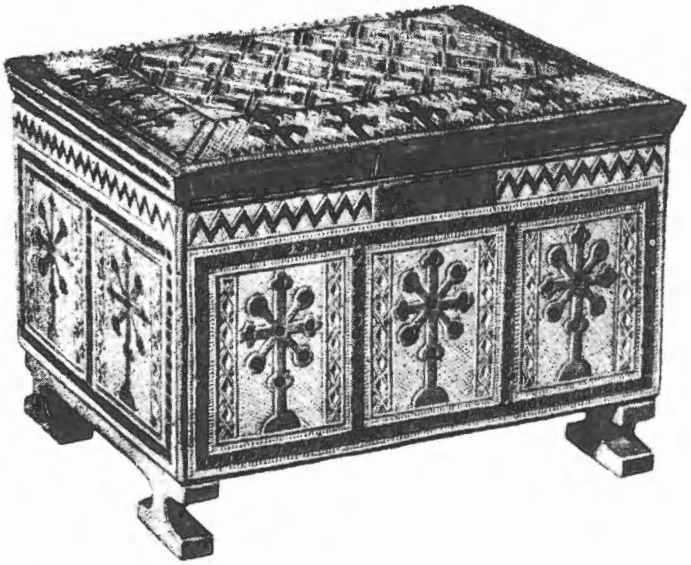

Шкатулка. Плоска різьба інкрустація металом. В. Шкрібляк , XIX ст.

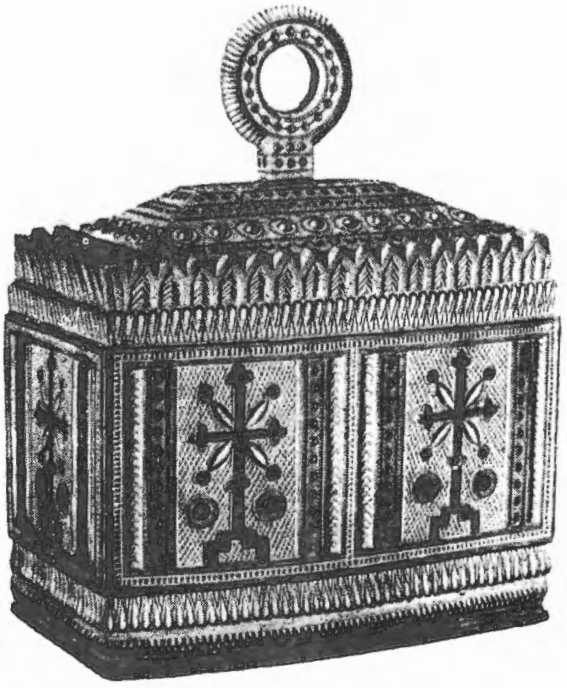

Коробка для тютюну. Плоска різьба, інкрустація металом. В Шкрібляк. XIX ст.

Василь Девдюк, а в першій половині XX віку — Василь Якіб'юк, Юрій та Семен Корпанюк, Микола Медвідчук, Петро Гондурак, Іван Семенюк і Микола Кіщук.

Вироби Шкрібняків, дуже працьовитих і плідних майстрів, розходилися по цілій Австро-Угорській державі, а їх рідкісні примірники можна побачити в етнографічних музеях Відня і Львова.

Гуцульська різьба з дерева має свою власну традиційну орнаментику і форми, які майстри передають з покоління в покоління. Розуміється,

Цукорниця. Плоска різьба. Інкрустація рогом і металом. В. Шкрібляк, XIX ст.

Цукорниця. Плоска різьба, інкрустація деревом і бісером. В. Шкрібляк, 1917 р.

Пляшла. Плоска різьба, інкрустація деревом, металом і бісером М. Шкрібляк, XX ст.

різбарі ніколи не робили механічних копій чи точних повторень давніших моделів, вони розробляли творчо, кожний на свій смак і лад, традиційні мотиви і творили, на їхній базі, свої власні композиції і тому можна було пізнати твори окремих майстрів по їх оригінальному стилю та техніці праці. Різьбарі дбали, щоб орнаментальні мотиви відповідали формі і величині предмету і під цим оглядом вони відзначалися великим відчуттям пропорцій.

Колись вироби наших гуцульських різьбарів діставали нагороди на краєвих виставках творчости і мистецького промислу за високу мистецьку вартість та за технічну досконалість.

Сьогодні, на республіканських і всесоюзних виставках можна дістати нагороду лише тоді, коли в різьбу буде вплетена п'ятикутна звізда, серп і

Тарілка. Плоска різьба, інкрустація деревом, металом, бісером і перламутром. В. Девдюк, XX ст.

Пляшка. Плоска різьба, інкрустація металом і бісером. В. Якіб'юк 1911 р.

Шкатулка. Інкрустація бісером і металом. М. Мегединюк, XIX ст.

молот, вежа Кремлю, бородатий Ленін або напис "Слава КПРС" і лише такі праці попадають до музеїв в сучасній Україні.

Очевидно, що такі "твори" не мають нічого з спражньою гуцульською різьбою. Також не високу вартість мають теперішні різьблені твори в "радянських артілях", призначені на масовий збут і які можна купити в крамницях для туристів. Такі праці зроблені технічно не дуже то дбайливо, з поганого матеріялу, з вбогим орнаментом, часто покриті чорною фарбою і з всілякими непотрібними додатками. натомість велику вартість мають твори кращих майстрів з-перед Другої світової війни.

Деяка кількість давньої дерев'яної гуцульської різьби опинилася в українських музеях, збірках і приватних домах на еміграції. Варто було б їх зінвентаризувати та поробити з них професійні фотографії, а молоді дослідники могли б навіть мати цікаву тему для наукових праць з ділянки мистецтвознавства, коли б поцікавилися серйозно творчістю народних майстрів з України.

Деколи, тут і там, можна побачити гуцульську різьбу на наших виставках, на жаль, не всі експонати на таких виставках є ориґінальні з Гуцульщини і тому подібні виставки часом мають нерівну вартість.

Завжди є краще показати менше експонатів, зате гарних і автентичних.

в.п.

К. Ушинський

ПРОБЛЕМИ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІТЕЙ

РОЗВИТОК ДИТЯЧОГО МИСЛЕННЯ

Готові поняття і готові фрази, які сипляться на сучасну дитину з безлічі книжок і безлічі вуст, перш ніж вона сама і самостійно встигне подумати про що-небудь, становлять велике зло сучасної цивілізації. Нині людині потрібний сильний геній, щоб вибитися з готових фраз, що лягають у неї з самого дитинства, і поглянути на природу, як хоче того Карлейль*, — поглянути дозрілим розумом і немовлячим почуттям так, щоб душа відчула здивування до таких предметів, з яких давно вже перестала дивуватися юрба, з яких вона власне ніколи й не дивувалася: у дитинстві, через нерозвиненість розуму, а в дозрілому віці через надлишок на все готових, не перетравлених фраз. Потрібний був геній Ньютона, щоб раптом здивуватися з того, що яблуко впало на землю. Такі пошлості не дивують всезнаючих людей світу. Вони навіть вважають дивування з таких звичайних подій ознакою дрібного, дитячого, не сформованого ще практично розуму, хоч у той же час їх самих дуже часто дивують уже справжні пошлості. Вони при цьому забувають, що таке дитяче і разом з тим мудре дивування чується в словах глибоких мислителів і у віршах великих поетів, які часто спиняються перед такими явищами, що на них усі давно перестали звертати увагу. Ось також одна з причин, чому незвичайна людина завжди здається дещо дитиною серед юрби, завжди дозрілої. Потрібна неабияка натура, щоб вона до старості могла зберегти свіжість дитячого почуття, і неабиякий розум, щоб живити це почуття.

Неважно зрозуміти, що таке здивування є одним з найсильніших рушіїв науки. Часто тільки треба дивуватися з того, з чого ще не дивувалися інші, щоб зробити велике відкриття; але виходячи із здивування, наука приходить до здивування ж. Пояснюючи одне, вона в той же час відкриває непоясненність іншого. Це міркування змушує нас не погоджуватися з Беном, який наводячи слова Карлейля, говорить: «Справедливо, проте, що наука більш чи менш приводить людину в стан nihil admirari . Ми ж вважаємо, що сократівське «знаю що нічого не знаю» і досі йде попереду науки. Правда, ученого вже не дивує те, що дивує неука, зате його дивує те, що неука не може дивувати. Наука, наповнюючи одні безодні незнання, той же час відкриває інші, ще глибші. Не наука знищує здивування, а часто знищують його теорії, які самодоволено підводять усе під свої пояснення. Зауважимо, між іншим, що вихователеві треба зберегти почуття здивування в усій його свіжості. Якщо він збереже цю дитячу здатність знаходити гідне подиву в найпростіших, здава-

лося б, речах, то діти неодмінно зблизяться з ним, і це зближення буде найпліднішим.

Вплив здивування на душу й на організм можна порівняти з впливом потрясіння, якого зазнає людина, коли, йдучи знайомими сходами, раптом не знаходить однієї сходинки. Чим швидше розвивається в душі нашій плетениця уявлень тим звичайніші для нас ті уявлення, з яких складається ця плетениця, тим сильніше впливає на нас нове явище, що перериває цю плетеницю. Напруженість здивування якраз пропорційна звичності досвіду, якому суперечить явище, що нас вразило. У цій затримці мислення немає нічого неприємного, бо вона обіцяє йому обширну роботу, але якщо ця обіцянка не справджується, якщо здивування тільки збуджує душу і, не розв'язуючись сподіваним потоком думок і почуттів, лишається тільки тупим ударом безплідним потрясінням душі, то, звичайно, воно буде неприємним кожній мислячій людині, як здавалося й Кантові. Якби перенести людину в такий світ, де все їй було б незрозумілим і незбагненним, то, без сумніву, душу її охопила б невимовна туга.

Людина не тільки любить дивуватися, але любить дивувати інших. Бекон**, Чамберс***і Бен недаремно обвинувачують пристрасть людей до чудесного у викривленні нашої здатності відшукувати істину. »Відкривати — каже Бен, — і потім передавати іншим що-небуть, що виходить за межі певного досвіду, приємно як неукові, так і мудрецеві». Але зрозуміло, що в цьому винне вже почуття здивування само по собі, а самолюбство людей, яким приємно бути й самим предметом здивування, розповідаючи дивовижні речі. Бен справедливо зауважує, що це бажання дивувати часто викривлює наші думки без нашого відома і «треба дуже дисциплінувати душу, щоб правильно спостерігати й правильно передавати наші спостереження яких - небудь незвичайних явищ у їх справжньому світлі і без перебільшень». Зауважимо до речі, що джерелом дитячої брехні часто буває бажання дивувати, бо маленький оповідач, володіючи новинами, що вражають слухача, сам стає героєм хвилини.

...Усна мова грунтується на мисленні : отже, наставник мови повинен дати дітям вправи, що збуджують думку й викликають виявлення цієї думки в слові. Але чим ви збудите думку дитини й викличете в неї самостійне слово, як не показавши їй який-небудь предмет або зображення предмета? Ось чому я зараховую наочне навчання до обов'язків наставника мови і ставлю це заняття попереду двох інших — навчання письма та читання — хоч усі ці три заняття, звичайно, повинні йти одночасно.

Про наочне навчання в нас говорили й писали багато, але майже нічого не зробили, щоб воно могло, хоч помалу, входити в наші школи та в наші родини. Навіть сама ідея наочного навчання якось погано прищепилась у нас і зустріла багато противників. На мою думку, це найкращий доказ того, що ми, з охотою витаючи у вищих сферах ідей і не відмовляючись звисока кинути погляд і на виховання, не потрудимося ніколи вникнути в саму ідею початкового навчання, вважаючи цю справу або надто легкою, або надто неважливою, отже, ідея початкового навчання живе в нас в якихось невизначе-

* Карлейль Томас (1795 — 1881) — відомий англійський письменник, історик і філософ.

** Бекон Френсіс (1561 — 1626) — англійський філософ матеріалістично-емпіричного напрямку.

*** Чамберс Ефраїм (1680 — 1740) — англійський письменник.

них формах, темна й не пройнята світлом свідомости. Інакше в наочному навчанні ми вбачали б необхідну й неминучу справу при перших заняттях з дітьми.

Що таке наочне навчання? Та це таке навчання, яке будується не на абстрактних уявленнях та словах, а на конкретних образах, безпосередньо сприйнятих дитиною: чи будуть ці образи сприйняті в процесі самого навчання, під керівництвом наставника, чи раніше, самостійним спостереженням дитини, в такий спосіб, що наставник знаходить у душі дитини вже готовий образ і на ньому будує навчання.

Цей хід навчання, від конкретного до абстрактного, від уявлення до думки, такий природний і грунтується на таких ясних психічних законах, що заперечувати його потребу може тільки той, хто взагалі заперечує потребу зважати в навчанні на вимогу людської природи взагалі й дитячої зокрема.

Весь наш мислительний процес, керований внутрішньою природженою йому силою ідеї, складається тільки з тих елементів, які ми сприйняли із зовнішнього світу. Ідея належить нашому духові; але матеріялу для робіт і вираження цієї ідеї немає іншого, крім того, що дає зовнішній, видимий, відчуваний світ. Уся наша мова пройнята цими впливами зовнішнього матеріяльного світу.

Безпосередньо сприйняті нами із зовнішнього світу образи є, отже, єдиними матеріялами, над якими й за допомогою яких працює наша мислительна здатність, хоч ідея роботи належить нам.

Займаючись наукою, ми звикаємо поволі абстрагуватися від уживаних нами матеріялів, не будучи спроможними ніколи й ні в одному слові відірватися від них цілком. Але дитина, якщо можна так висловитися, мислить формами, барвами, звуками, відчуваннями взагалі, і той даремно й шкідливо силував би дитячу природу, хто захотів би примусити її мислити інакше. Отже, надаючи початковому навчанню форм, барв, звуків – одне слово, роблячи його доступним якнайбільшому числу відчувань дитини, ми робимо, разом з тим, наше навчання доступним дитині й самі входимо в світ дитячого мислення.

Правильність наших висновків і вся правильність нашого мислення залежать, по-перше, від правильности даних, з яких ми робимо логічний висновок, і по-друге, від правильности самого висновку. Хоч би які були логічно правильні наші висновки але коли дані, сприйняті нами із зовнішнього світу, неправильні, то й висновки будуть хибні. Звідси випливає обов'язок для початкового навчання — вчити дитину спостерігати правильно і збагачувати її душу якнайповнішими, правильними, яскравими образами, які потім стають елементами її мислительного процесу.

Всяке не мертве, не безцільне навчання має на увазі готувати дитину до життя, а ніщо не може бути важливішим у житті, як уміти бачити предмет з усіх боків і серед тих відносин, в які він поставлений. Якщо ми вникнемо глибше в те, що звичайно називається в людях визначним або навіть великим розумом, то побачимо, що це, головним чином, є здатність бачити предмети в їх дійсності, всебічно, з усіма відносинами, в які вони поставлені. Якщо навчання має претензію на розвиток розуму в дітях, то воно повинно вправляти їх здатність спостерігати.

Хто не помічав над собою, що в пам'яті нашій зберігаються особливо міцно ті образи, які ми сприйняли самі через споглядання, і що до такої картини, яка запам'яталась нам, ми легко й міцно прив'язуємо навіть абстрактні ідеї, які без того згладилися б швидко?...

Дитяча природа виразно вимагає наочності. Вчіть дитину яких-небудь п'яти невідомих їй слів, і вона буде довго і даремно мучитися над ними; але зв'яжіть з малюнками двадцять таких слів — і дитина засвоїть їх на льоту. Ви пояснюєте дитині дуже просту думку, і вона вас розуміє; ви пояснюєте тій самій дитині складну картину, і вона вас розуміє швидко. Спробуйте про одну й ту саму подію розповісти двом дітям, однаково здібним: одній за малюнками, другій без малюнків, — і ви оціните тоді все значення малюнків для дитини.

Показування малюнків та розповідь за ними — найкращий засіб для зближення наставника з дітьми. Нічим ви не можете так швидко зруйнувати стіну, що відділяє дорослу людину від дітей і особливо вчителя від учнів, як показуючи й пояснюючи дітям малюнки. Якщо ви входите в клясу, від якої важко добитися слова (а таких клясів у нас шукати не треба), — почніть показувати малюнки, і кляса заговорить, а головне, заговорить вільно, невимушено, що, звичайно, необхідно для вчителя мови, коли він не звужує свого обов'язку до навчання дітей читати, писати та ортографії.

Коли навчання наочне, вчитель, так би мовити, присутній при самому процесі формування мови в діях і може спрямувати цей процес. Причому головне діло знову робить той самий малюнок: він виправляє неправильний епітет, упорядковує нестрункну фразу, вказує на пропуск якоїсь частини; одне слово, виконує на ділі легко те, що вчителеві на словах виконати надзвичайно важко.

Правила виховання розуму можна вивести дуже просто з наведених вище загальних міркувань про його природу.

Насамперед впадає в око та обставина, що розвиток розуму в основі своїй залежить від ступеня початкового розвитку окремих уявлень та від сили удержання їх у душі; отже, має відбуватися паралельно з розвитком здатностей чуттєвого сприймання та уваги, а також пам'яті та уяви. Ясне поняття і судження можливі тільки при енергії сприймання та відтворення сприйнятого. Тому всі правила розвитку цих здатностей застосовані й до виховання розуму. Особливо шкідливі в цьому відношенні недбалість і неуважність у сприйманні предмета, проти яких вихователь через це особливо повинен боротися. Якщо дитина виявляє ці властивості, то справа вихователя — приводить її частіше, окружним шляхом, до одного й того самого сприймання, щоб шляхом повторення збільшити його виразність і силу; ще краще — давати змогу дитині робити за власним її пляном різноманітні зміни та видозміни в предметі. Те, що ми зробили самі, завдяки доцільній самодіяльності, відбивається в нас найглибше. При неуважності поняття не може виникнути навіть і в тому разі, коли потрібні для цього уявлення вже утворилися. Однорідне зазнає взаємного притягання тільки в тому разі, коли певний ряд уявлень стоїть перед свідомістю протягом більш-менш тривалого часу, чим швидше він зникне із свідомості й чим слабше впливає на останню, тим менше шансів на розвиток понять з уявлень.

Більший ступінь ясности понять порівняно з уявленнями залежить, як нам відомо, від того, що в поняттях зливаються разом численні елементи, які є в уявленнях окремо; від кількости цих елементів залежить і більша чи менша ясність мислення. Отже, в інтересах ясного мислення треба подбати про наявність у душі дитини якнайбільшої кількости схожих уявлень. Від цієї кількости залежить також і багатство думки. Воно можливе тільки тоді, коли, в разі утворення понять шляхом злиття однорідних ознак уявлень, інші ознаки зберігають свій союз з ознаками, що злилися, і, отже, легко можуть бути викликані в свідомості, отже, багатство думки цілком залежить від кількости уявлень, що сполучилися для утворення понять. Звідси видно, що не слід занадто поспішати в справі розумного розвитку дитини. Якщо ми занадто рано зупинимо в ній розвиток окремих уявлень, то замість того, щоб сприяти розвиткові її розуму, ця зупинка рано чи пізно завдасть згаданому розвиткові істотної шкоди. Ось чому із скороспілих дітей звичайно виходять посередності. Абстракція занадто рано бере в них перевагу над збиранням матеріялу і таким чином поняття їх складаються занадто швидко: а раз звикнувши нехтувати безпосередньо даним, свіжим матеріялом, їм уже трудно надолужити це згодом. Нехай же краще і в цьому відношенні діти залишаються дітьми, доки того вимагає природний хід її розвитку. Природа людини така, що чуттєвість повинна спершу в ній переважати; потім переважання переходить до здатности відтворення і, нарешті, до розумної самодіяльности; цього природного ходу розвитку вихователь не повинен порушувати.

Для утворення поняття однобічні або схожі уявлення повинні бути зіставлені, повинні бути усвідомлені разом. Ця обставина змушує нас поповнити попередні міркування ще з однієї точки зору. Саме, хоч зіставлення уявлень і зумовлюється взагалі прагненням однорідних психічних утворень до сполучення, але зокрема кожне таке сполучення повинне подолати вельми різноманітні перешкоди.

Далі, для утворення в дитини понять і, особливо, понять небуденних явищ, потрібний певний спосіб застосування здатности притягання однорідного; отже, дитина потребує певного дозвілля, певної свободи від напливу зовнішніх вражень. Тому не слід безперервно (як це роблять з похвальним наміром, але з надмірною запопадливістю) впливати на дитину різними чуттєвими збудженнями, не слід переповнювати її ними, а, навпаки, залишити їй час, охоту й силу на їх самостійну, внутрішню переробку. Всяке роздрібнення духовних сил у цьому разі шкідливе для розвитку розуму вже тому, що воно ослаблює напруженість уявлень, необхідну для процесу абстракції. Ще більше шкодить воно, зменшуючи ступінь закінчености цього процесу й чистоти, якою загальна ознака виділяється з маси інших, несхожих. Ось чому у дітей які дістали світське виховання або на них діяли якісь інші занадто різноманітніші враження, ми часто знаходимо передчасну широчінь і багатство думки, але рідко, навіть потім, зустрічаємо у них ясний і правильний розум. Внаслідок постійного переривання розумової роботи процес абстрагування спиняється у них на самому початку і, таким чином, утворюються не викінчені поняття, а тільки зачатки їх.

Фізична Культура

Д-р Степан Зощук

В ОБІЙМАХ ПОСТУПУ

продовження

Споріднений близько до ДДТ т.зв. МЕТОКСИХЛЬОР, був теж на початку розголошений продавцями, як "цілком нешкідливий", але уже незадовго потім його шкідливість прозраджується і то у високій мірі для мізкового додатку, для уразу, нирок, а якщо печінка пошкоджена, то якраз у такій печінці накопичується ця отрута аж до 100-крат первісної давки /розприсканої за правилами/, а сьогодні майже у всіх менш, або більш, пошкоджені печінки. Ця отрута теж дуже грізна для нервового уладу.

ЛІНДАНЕ теж зразу проголошений, як "цілком нешкідливий" — накопичується радо в мізку і печінці, з відповідними наслідками.

Ліндане у виді БЕНЗЕН ГЕКСАХЛЬОРИД уживається масово і безжурно по хатах, бюрах, ресторанах, склепах, навіть тих з овочами і городиною, лікарнях, кінах, шпихлірах і.т.д., навіть не підозріваючи, що мають діло зі сильною отрутою. З дитинячою наївністю натискаємо на ґудзичок і клуби мряки випускаємо кругом себе.

ДІЄЛДРІН спричинює корчі у животі, коли досягне відповідної висоти. Позатим викликує зміни в нирках, печінці і залозах з докровним виділюванням, прим. в яєчниках і ядрах, звідсіль спричинює неплідність /ГАЄС — 27/. З інших наслідків, це втрата пам'яти, безсонність і кошмарні сни.

АЛДРІН атакує печінку, нирки, яєчники, ядра /неплідність!/ і.т.д.

ЕНДРІН скоро вбиває; в менших давках напевно теж діє шкідливо.

Запитає хто, так усі ці від'ємні наслідки не були відомі міродайним чинникам, заки дано дозвіл на їх загальне уживання? На це дає нам відповідь пані Карсон:

Міністерство Рільництва ЗСА з легкої руки забиралось до діла, власне без найменших підставових дослідів даної отрути, а якщо і досліджено, то знехтовано висліди тих дослідів... так напр. розсипувано отруту Гептахльор, не шукаючи навіть за тією найменшою давкою, яка ще могла би сповнити визначену ціль, уживаючи великих давок Гептахльору впродовж аж трьох років /2 до 1,1/4 фунта на акра поверхні/, аж у 1959-ому році зійшли до 1/2 фунта, на акра, але тим разом у двох наворотах по 1/4 фунта. Щойно по великанських заподіяних шкодах прийшло "протверезіння" /змушені силою обставин /, а саме, що тією меншою давкою можна було теж осягнути ціль. Хто заробив на тому, а хто поніс шкоду?

Безвідповідальність бюрократів показалася ще в тому, що вони скрились на будуче за других, проголосивши, що й надалі будуть давати згадану отруту тим рільникам в області Техсас, які підпишуть зобов'язання, що уживатимуть її на власний риск /стільки накупили від своїх побратимів!/.

Ще в тому самому році, згадана вище отрута накоїла в області Алябама такі шкоди, що управа області взагалі відмовилась на будуче давати які-небудь фонди для дальшого затроювання, мотивуючи це тим: "... порада зла, на коліні приготована, убого придумана, є наглядним прикладом безмилосердного топтання прав інших приватних і публічних установ" /в демократичній країні!/.

Згадане Міністерство Рільництва розпоряджалось народнім добром, не слухаючи взагалі голосів протесту поодиноких знавців, учених, організацій і широкого загалу, і по диктаторськи "урядово" переводило затроювання широких областей ЗСА, якраз дуже отруйним АЛДРІН-ом. Так, нпр., затроєно область Мічіґан, передмістя Дітройт, щоб... знищити японського жучка, який в тих областях, за міродайними свідченнями одного з найкращих знавців природи тих околиць В. НІКЕЛ'я /28/. ніколи не виступав у загрозливих кількостях. А вислід був такий, який передбачили кмітні люди: нароблено необчислимих шкід серед світу звірят, птиць і риб, наражено людину на наглядно ще необчислимі шкоди в здоров'ю і житті, а жучок "сміявся в кулак" і аж тепер почав розмножуватися до небувалого. Те саме повторилося в областях Кентуки, Йова, Індіяна, Іллінойс, Міссурі; щось непростимого, бо те затроювання переводилось тоді, коли у східніх областях ЗСА і в тому самому часі, ужито для тієї самої цілі, тобто приборкання японського жучка, природнього способу зі 100-відсотковим успіхом / розмножено природнього ворога японського жучка, а саме, рід оси/, але на такій методі багато не заробляється.

Заки випустять новий лік, вирібні є зобов'язані законом дати докази, що даний лік не шкодить звірині, а по лихозвісній історії з Талідомідом /Контер Ґаном/ теж, що "не шкодить нащадкам". Союз Лікарів Великої Брітанії посвятив тій преважливій справі, з уваги на невистачальність навіть тих законом вимаганих дослідів, одне зібрання, і ухвалено нові етичні зобов'язання для лікаря, щодо уживання нововипущених ліків. Згадані етичні зобов'язання мають за мету уберегти суспільність перед можливими шкодами, зі сторони новопущених в обіг ліків.

Нічого подібного не зобов'язує ні вирібника отрути, про які тут мова, ні продавця, ні аґронома — словом за шкоди видимі і в ще більшій мірі невидимі, ніхто не відповідає.

Вправді робиться теж досліди на звірятах, чи і в якій мірі, шкодить звірині дана отрута, але звірина є цілий час у клітці, отже не відповідає умовам у природі — н. пр. одне звіря є дуже відпорне /дощаник/, а інше, н. пр. коти, дуже вразливі і то при смішно малих давках. В дійсності, і це практика виказала, отрути ті не роблять ніякої різниці, то значить, не вбивають лише даного галапаса, але все, що лише живе на даному клаптику землі.

Чинник часу не береться вирібниками взагалі під увагу, а якраз цей чинник є найважливішим з усіх, бо н. пр. пістряк, маючи довгий час приховання

/час, що мине від хвилини задіяння даної отрути до хвилини появи пістряка може появитись аж по роках, від хвилини стику людини з даною отрутою. А щоб дослідити якраз цю, чи хоч би цю обставину, є дуже трудно, чи пак неможливо, отже нишком-тишком про цю справу не згадується й отрути випускається до ужитку, бо інакше не вільно було б уживати ніякої отрути. Люди — вирібники і їхні помагайли в урядах тримаються такої логіки — "бизнес-економія, це перше, а все інше неважне й обертають кота хвостом, мовляв, ніде ще не доказано, що дана отрута викликає божевілля, пістряка, замість слушного поставлення справи, дати докази, що дана отрута не викликає божевілля, пістряка і стільки інших недуг — по роках .. А до того часу /до якого, ніхто того сказати на годен/ ніякої отрути не вільно було б випустити до ужитку. Вирібники і продавці отрут знають, що доказу ніхто майже не може дати, що дана отрута, якраз у людини спричинила недугу; є лише обтяжуючі обставини, які нам наказують обережність. У випадку Талідоміду, теж стислого доказу не переведено, що це якраз він спричинив дану потворність, але обтяжуючі обставини були так близькі правдоподібности, що Талідомід заборонено. Логіка вирібників і продавців є того рода: найперше мусять бути жертви в людях, аж тоді міродайні чинники можуть заборонити, — отже вольному воля в демократичній державі. Є, однак, докази на те, що міродайні чинники /Виділ Нагляду над Харчами і Хемікаліями / визначували самовільно допустиму давку даної отрути, всупереч поглядам знавців — дослідників даної установи. На пр. , в 1955-ому році дано дозвіл для вжитку арсенікової сполуки проти молів і кліщиків, помимо застережень знавців установи. Знавці підкреслили, що дана сполука, у досвіді на звірятах, має властивості спричинювання пістряка. Помимо цього урядовці визначують "на око" давку допустимости /1 частинка на мільйон/ і дають дозвіл до вжитку. Аж як підозрілі, обтяжуючі, обставини помножились, тоді в році 1958-ому, згадані чинники мусіли знести /перекреслити/ допустиму давку, яка показалась шкідливою. Отже, аж по неозорих невинних жертвах.

ГЕПТАХЛЬОР теж немало обтяжений, як і ті, що дали дозвіл для його уживання. І тут міродайні чинники визначили "на око" допустиму давку. Показалось, що при тій давці шкоди на полях хмелю були такі великі, що уряди врешті, але й тут щойно по 4-ох роках, мусіли цей дозвіл відкликати, бо почались судові процеси /Кльостемаєр — 29/. Уявім собі, що хміль не був знищений, як у даному випадку, і помандрував ураз із Гептахльором до пива.

Ще більша чудасія трапилась з іншими отрутами, які дозволено уживати, не маючи навіть способів викриття тих отрут у землі, чи рослині. Так було з АМІНОТРІЯЦОЛЕМ, або з деякими отрутами до напоювання насіння і.т.д.

А як виправдують вирібники і їх гучномовці уживання згаданих отрут? У ширших: рамцях страшать голодом, мовляв, 2/3 людства голодує, вибуховий прямо приріст населення добавляє голодних шлунків, а без отрут 10 — 90 відс. зборів упали б жертвою отих галапасів; у вижчих рамцях обіцюють рільникам, садівникам і городникам більші особисті зиски. Чи воно дійсно так, як говорять нам вирібники отрут? Знаємо, що ще перед появою хребетних звірят і людини на землі, цю останню замешкували комахи, жучки і.т.п.; ще сьогодні вони перевищають чотирикратно всі інші творіння. Віддавна знаємо, що яких 1/3 харчів людини пожирали інші сотворіння, включно до галапасів.

Кмітні люди твердять, що навіть сьогодні можна би прокормити усе людство, як би справедливо розділено уже тепер існуючі харчі. Інша річ, на як довго. Припустім, що завдяки винищуванню галапасів згаданими отрутами, нам вдалося врятувати цю 1/3 харчів, яку дотепер пожирали галапаси, то знову насувається питання, на як довго вистачило б їх?

Уже сьогодні знаємо, що нам не вдалось дотепер винищити ніякого галапаса згаданими отрутами, то зн. успіх був, але дуже коротко тривав, бо галапаси розвинули опірні отрутам породи, так що треба уживати щораз-то інші отрути, якраз у цьому і криється велика небезпека для хребетних сотворінь і людини, бо ті отрути не розпадаються легко і лежать роками у землі, всотувані рослинами і затроюючи води і повітря. За звітом т.зв. Ф.А.О. начисляються до сьогодні 200 різних галапасів, які розвинули опірність проти отрут, ужитих для їх приборкання. Більш 20-и літ уживають усюди згаданих отрут у фантастичних кількостях, але дві третини людства далі голодують і немає ніяких надій, щоб тим шляхом/ приборкування галапасів отрутами/ можна було взагалі, бодай часово, зарадити загрозливому голодові. Послухаймо двох міродайних голосів у цій справі: Директор Ф. А. О. добродій Б.Р. Сен /30/ признався на головній конференції /22.XI, 1965/ в Римі, що "пропасть між багатими й бідними країнами далі зростає, будучність отже безвиглядна." А предсідник згаданих нарад М. Сове /31/ відверто заявив: " Ми є на шляху повного провалу наших зусиль проти голоду, коли цього найтяжчого питання нашої доби не вдасться розв'язати, то мусимо числитись з великим нещастям голоду, який пхне народи до насильства у світових розмірах". Смішним є думати, що вирібники отрут можуть, чи з любови до ближнього хочуть, голодних нагодувати. Совісні дослідники, якраз аґрономи, от хоч би проф. Ервін Зайферт /32/, твердять, що в більшости випадків галапаси надмірно розмножуються там, де хімічними речовинами нарушено рівновагу в землі, тут у першу міру штучними навозами, або гноєм з фабрик виробів з яєць, з фарм годованих курей, телят, корів, тощо /в такому гною нічого нема живого/ і ще один поважний заміт, а саме, що дотепер ужито щонайменше 4/5 всіх отрут без найменшої потреби, тобто не було показання; "Чому не вислухати думку обізнаних і мислячих людей?" /О. Гончар/. А ті мислячі люди кажуть, що марні наші заходи уберегти рослину, як довго земля хвора і яку згаданими отрутами робиться ще більше хворою. Як би не було іншого виходу, але–ж бо є розроблені і знані такі способи управи ріллі, які роблять ужиток отрут цілком безпотрібним. Лише їх приноровлювати до життя, уводити в життя , але на тому не зароблять вирібники штучних навозів, ні потім їхні побратими, вирібники отрут отже лихо мусить далі ширитись для того, щоб промисл хемічних отрут процвітав /теж логіка!/.

Штучні навози нищать біологічну рівновагу землі, так що це передається теж рослинам, які ростуть на такій землі; є відомо, що бараболя з таких піль загниває скорше, те саме капуста, селєра, буряки і.т.д. Вони є великі, але без питомого їм смаку і запаху, а буває й так, що бараболя вигуде велика, але не має ніяких овочів; бачив я в Сирії на таких полях масово загниваючі помідори, мельони, кавуни, а баклажани великі, мов дитяча голова, без смаку.

далі буде

III-ій Ідеологічно-вишкільний табір СУМ-ТУСМ

/СПС/ Заходами Крайової Управи Спілки Української Молоді в Америці Крайової Управи ТУСМ-у відбувся на оселі СУМ Америки в Елленвіл /Нью Йорк, ЗСА/ у днях від26.12.78 — 1-го січня ідеологічно-вишкільний семінар. Відповідне розголошення в україномовному часописі "Свобода" і в англомовному "Юкрейніян Віклі" притягнуло на табір переважно студентів-сумівців, пластунів, тусмівців і інших, що в цей час могли звільнитися від своїх обов'язків. Число таборовиків не було меншим від числа попередніх таборів і сягало до 25 учасників.

Провідником семінару був д. мґр. О. Рожка. Ідеологічно-програмовим референтом — д. Роман Зварич. У команді табору фіґурували рівно ж друзі Ігор Зварич і Андрій Прятка — відповідальні за дисципліну.

Вишкільну інтенсивну програму виповнили досвідчені інструктори і самі учасники семінару, студенти, наступною тематикою:

1. Історія українського націоналізму : історіософічний розгляд від княжої доби до 50-их років нашого століття" /д-р. П. Мірчук/ 10 годин.
2. "Донцов — ідеолог українського чинного націоналізму" — /д-р Анатолій Бедрій/ 2 години.
3. "Микола Міхновський — великий учень Тараса Шевченка" — /д-р. Анатолій Бедріій/, 2 години.
4. "Степан Бандера — символ національно-визвольної боротьби України" — / Анатолій Бедрій/ 1 година.
5. "Розвиток Української політичної думки впродовж XIX-го століття" /Осип Рожка/, 5 годин.
6. "Політична термінологія" /Роман Зварич/, 2 години.
7. "Концепція революції у модерній публіцистиці" /Роман Зварич/, 2 год.
8. "Концепція української національної революції в творах українських модерних ідеологів" /Роман Зварич/, 3 години.
9. "Значення УПА в українській визвольній боротьбі" /інж. Б. Мак/, 1 год.
10. "Аналіза сучасного руху спротиву на Україні у документах і літературі" /д-р. Аскольд Лозинський/, 2 години.
11. "Українська визвольна проблематика на світовому форумі" /мґр. Борис Потапенко/, 2 години.
12. "Переяславський договір 1654 року, як вияв російського імперіялізму" /Андрій Прятка/, двогодинний семінар.
13. "Ідеологічні підстави сучасної большевицької загарбницької політики" /Ігор Зварич/, двогодинний семінар.

Разом відбулося 37 годин лекцій, які присутні вислухали з зацікавлен-

ням. На семінар завітав Голова ЦУ СУМ д-р Є. Гановський, який в короткому слові окреслив значення вишкільних семінарів. Піднесення ідеологічно-політичного рівня української сумівської і студіюючої молоді і раціональне поглиблення національної гордости з приналежности до Української Нації — було основним завданням цього вишкільно-ідеологічного семінару.

Окрім викладів учасники мали ще досить часу піти з колядою у перший вечір свого приїзду. Невід'ємною частиною настрою семінару було прикрашення ялинки і співання колядок, а ватра на снігу присвячена 50-літтю від створення ОУН, 20-літтю геройської смерти Провідника ОУН Степана Бандери, як і вшанування пам'яти Героїв Біласа і Данилишина, творить незабутній серпанок довкола цього вишколу. Учасники семінару скористали також з нагоди, щоб налюбуватись їздою на лещатах у недалеко-віддаленому лещатарському центрі.

Завдяки Зарядові Оселі СУМ Америки в Елленвіл, при добрій опіці Господаря Оселі д-га Івана Вівчаря і дбайливої опіки господині кухні п-і Паньків, харчування було відповідним.

Рівень ідеологічно-вишкільного семінаря був високий, вимагав інтенсивної уваги учасників, а окрім того, витворив дружність поміж сумівцями пластунами і тусмівцями, які взяли участь у цьому вишколі. Учасники семінару зрозуміли вартість самодисципліни у гуртовому житті, як і потребу часом пожертвувати власними інтересами для загального добра. І це був ще один успіх цього вишкільно-ідеологічного семінару.

/Нью Йорк, 3-го січня 1979 року/

/О.Р./

Учасники вишколу слухають виклад

Українське Студентство в Світі

Завдання Українського студентства

В "Зверненні Воюючої України до української молоді на чужині" написано:

> "Українська Молоде! Ти на еміґрації мусиш піти в авангарді визвольної боротьби... Ти мусиш цілком віддати себе інтересам Воюючої України, і бути готовою на кожний її поклик, щоби стати поруч своїх друзів. Ти мусиш бути високоорганізованою і активною..., пильно зберігати себе перед розкладовими впливами, які розхитували б твою ідейність."

Довкола цих кілька слів можна навести реальний плян праці українського студентства, бо вони надають тон студентському рухові і вказують напрям його дії. Згідно з теперішнім станом, українське студентство не має конкретних можливостей вести збройної боротьби проти наших ворогів, принаймні поза межами рідної Батьківщини. Однак, проаналізувавши участь молодечих сил в історії української визвольної боротьби, можна прийти до загального висновку, що перед у боротьбі завжди вела молодь. Нагадаймо, як . :приклад, героїчний чин українських студентів 29-го січня під Крутами.

Отже, виринає питання: як саме ми, українські студенти, маємо стати цим "авангардом визвольної боротьби"? Чи українська молодь, з причини перебування на чужині, має стати пасивною і недіяльною? Ні! Українська молодь, як і вся наша українська політична еміґрація має завдання політично-пропаґандивного порядку: інформувати впливові суспільні, політичні і академічні чинники про проблематику національно-визвольної боротьби українського народу, як і про плянове його духове і фізичне знищування Москвою. Кожний український студент мусить почуватися до обов'язку сповнити це важливе завдання, допомагати своїй уярмленій Батьківщині. Кожний українець на чужині — це амбасадор Воюючої України. Для сповнення цього завдання, українська молодь не має права себе почувати другорядною чи меншевартісною а навпаки повинна почуватися гордою, що є частиною великої Української Нації.

Українська молодь мусить почувати себе невід'ємною частиною визвольного руху, якщо ні, вона загубиться в сімях асиміляційного процесу чужого середовища. Щоби запобігти цій асиміляції, українське суспільство створило ряд молодечих організацій, таких як Пласт, СУМ, ОДУМ і інші. Метою цих організацій було виховати в національному дусі молодих енерґійних і вироблених людей. Але, тут треба зазначити, що в деяких цих організаціях відчувається значний занепад національного виховання. Тільки національне

виховання дасть нам людину, яка буде жити і мислити згідно з українським національним ідеалом. Отже, лише критеріями національного виховання, як наш виховний ідеал, зможемо запобігти асиміляційним процесам, що загрожують затратою нашої національної ідентичности.

Однак, мусимо ствердити, що головний та основний осідок національного виховання — це українська родина. Якщо батьки не зуміють вщепити своїй дитині любов до всього рідного — до України, до самої назви "українець", через плекання національної культури, навчання історії, та освідомлення про переслідування наших братів і сестер на Рідних Землях, то організації й школи українознавства ніяк не будуть в силі виповнити цю прогалину. Молода людина, що ніколи не одержала цих основних прикмет національного виховання чи то в родині, чи в молодечих організаціях, не може мати відпорности на всякі течії, чужі нашій дійсності та духовості. Це зокрема стосується тієї частини української молоді що є в студентському віці. Власне, свідомі, національно зрілі студенти мають за завдання переконувати чи впливати на своїх друзів, плекаючи в них національні прикмети й вартості. Для вього різні наші студентські організації можуть служити відповідним форумом. Нашим обов'язком є надавати тон за яким усі студенти будуть діяти. Це, очевидно, не означає, що ми повинні диктувати всім, але унапрямлювати загальну лінію студентської діяльности, при помочі панелів, товариських зустрічей, дискусій, семінарів, чи навіть статтями виховного характеру. Таким способом, зможемо заставити українського студента щонайменше думати над проблемами, що відносяться до нашої визвольної боротьби.

Треба піднести ідеологічно-політичне знання українського студентства через різного роду вишколи, щоби воно мало базу для представлення української справи перед чужинецьким світом. Щоби молодь могла чогось досягнути, вона мусить відчувати, що перед нею лежить завдання, що від неї залежить доля України. Студент який має таке почуття відповідальности багато щасливіший, чим пересічний студент-чужинець, бо має благородну ціль в своєму житті. Пересічний студент-чужинець, пересякнутий праґматичною, матеріялістичною концепцією, хоче лише добитися доброї посади, яка задовольнила б його матеріяльні потреби. Більшість студентів студіюють тільки задля того, щоби дістати якнайкращу працю. Такий студент думає власними егоїстичними катеґоріями.

Сьогодні можна поділити українських студентів на кілька груп. Перша група — це студенти, які тільки цікавляться власним добробутом; це ті, що хочуть закінчити школу і дістатися на добру посаду та жити в розкошах. Можемо назвати їх "животами", що тільки думають себе наповнити. Друга група — це ті, що підуть на свято, чи якусь академію тільки щоби побачитись з товаришами, чи ті, що останнім результатом їхнього українства — це вишита сорочка, яку вберуть, мабуть лише тому, бо в моді.

Інші — це т.зв. паперові патріоти, які працюють в українському суспільстві, щоби підносити своє власне его. Вони — попросто паразити, чи опортуністи, які живуть на кошт працюючих студентів. Інші, це ті, що мають манію "антиестаблішменства"; вони помилково думають, що вони студента-

ми тільки на те, щоби бути, мовляв, "лівими". Ці студенти також ставлять матеріяльні здобутки перд ідеєю; матерія, а не ідея, творить суть їхнього буття. Вони, фактично, є залишками шіст-десятих років — збанкротовані "квітні діти". Це безхребетні люди, що туди куди вітер повіє, чи радше, там, де їм особисто краще заспокоювати особисті амбіції.

Найбільш діяльна, хоч, на жаль, найменша, група українського студенства — це студенти, які активно беруться до проблем української визвольної боротьби, та всеціло намагаються включитися до неї. Вони безкомпромісово визнають та поширюють ті самі принципи боротьби, що видвигає Воююча й Нескорена Україна.

Українські студенти мають великі можливості спопуляризувати українську визвольну проблематику серед чужинців. Тільки говорити, що я є українець, зовсім не вистачає, коли сама Україна не є вільною. Український студент має бути постійно готовий спростовувати та показувати неправильність фальшивих тверджень, чи то в пресі, або на викладах і в наукових журналах і книжках. Зокрема, це треба робити на ширшу скалю, користуючись різним родом інформативних акцій. Студенти на університетах мають змогу представляти дійсну правду відносно України іншим студентам та професорам. Очевидно, для таких інформативних акцій ширшого порядку, необхідна є зорганізованість та єдність в думці і в цілі. Тому, студентські організації є потрібні і корисні.

Останніми часами студентські організації занимали провідну ролю в різного роду акціях, зокрема у влаштовуванні чисельних демонстрацій в обороні прав України. Добре й пляново переведені демонстрації є корисні тим, що заставляють пресу та загальну "мас-медію" писати й говорити правду про Україну і про її сучасну боротьбу проти російсько-большевицького терору. Ці акції мусять відбуватися часто, щоби не дати ворогові відітхнути, однак, не можемо обмежуватись тільки до демонстрацій, якщо хочемо осягнути максимальні висліди. По університетах, студенти повинні організувати українські дні, українські літературні столики та виставки, з певним політичним напрямом на увазі. Можна розповсюджувати між чужинцями книжки, роздавати летючки, бібліографії, та іншу інформативну літературу про Україну. Ефективним таким інформативним форумом можуть бути доповіді та панелі в чужій мові, головно для інших студентів та професорів.

Треба нам нарешті усвідомити, що ми є частиною політичної еміґрації, бо наші батьки з політичних, а не з жодних інших причин мусіли виїхати з України. Отже, наше завдання є спрямувати всі наші зусилля, щоби усунути причини, які довели до такої еміґрації, а це окупацію України Москвою. Це має бути основною ціллю кожної студентської організації, а не вважати себе тільки як форум для розвагових товариських імпрез.

В заключенню, доводиться ствердити, що українське студентство мусить бути революційним, мусить залишитися вірним національно-визвольним інтересам і потребам Воюючої України, ніколи не допустити до як-найменшої, мовляв, тактичної уступки на полі засад. Це не значить, що під сучасну пору будемо битися кулями й багнетами, але ідеями. Власне,

Закінчення на стор. 80

Щастя бажаємо

7-7-1978 року в церкві св. Петра й Павла у Клівленді звінчалася молода сумівська пара ДАРКА МУДРАК і МИРОН ФЕДОРІВ. Шлюб довершив о. М. Ревтюк в асисті о. д Волощука.

Новоженці від юних літ виростали в СУМ де й тепер є активними діячами: Мирон є Головою осередку "Київ" у Детройті, а Дарка є активною провідницею дружинниць.

На весільні святкування прибули привіти від Блаж. Патріярха Йосифа Сліпого, Голови ЦУ СУМ — д-га О. Коваля і ближчої та дальшої рідні з України.

Старостували, згідно з українськими звичаями, дд. О. Рожка, подружжя І. та М. Цішкевич і М.Наконечна. Прибуло понад 450 гостей. Із зібраної серед присутніх суми 400 дол. призначено по 100 дол. на "Авангард" і "Крилаті". Збірку провели пп. Дідич, В. Брездун, Глуховецький та пані Василик Дідич і Струс.

Щире Спасибі і Многих і Щасливих Літ!

ОКСАНА СТРИҐА і ЄВГЕН МАРКОВИЧ звінчалися 11-11-78 р. в Буенос-Айресі, Аргентіна, в церкві св. Покрови. Вінчав о. Степан Сергійчук.

Молода Пара це зразкові сумівці, що пройшли усі щаблі виховання в ЮСУМ аж до ступеня Виховника. Євген очолює тепер КУ СУМ, а Оксана є писаром Вих. Ради.

Весільне прийняття, при збереженні українських народних традицій, відбулося в домі Т-ва "Просвіта" в Валентін-Альсіна при участі 260 подруг і друзів та гостей, про що подбали Батьки Молодих і бабця Марія Стриґа. Між привітами був також лист від д. О. Коваля з Бельгії, тодішн. Голови ЦУ СУМ.

Замість пошлюбної подорожі Молода Пара прибула на XI Конґрес СУМ в Нью Йорку, складаючи при тому даток 500 дол. на сумівські журнали "Авангард" і "Крилаті"

Висловлюємо наші найщиріші вітання й подяку та бажаємо Молодій Парі обильного подружого щастя та Многих Літ!

Оля ХІЧ і Мар'ян КОЛОДІЙ звінчалися 30.9.1978 р. в Чікаго, ЗСА.

Молода Пара — це з юних літ активні члени СУМ в Осередку ім. М. Павлушкова, які пройшли всі юнацькі ступені та осягнули звання Виховників. Вони є активні також на багатьох інших відтинках сумівської праці.

З нагоди свого вінчання Молода Пара склала свою пожертву на сумівські журнали по 25 дол. на "Авангард" і "Крилаті".

Молодій Парі бажаємо щасливого і довгого життя, а за пожертву щиро дякуємо.

Сумівська Пара, Марія ПОЩЮРКО і Зенон АНДРУСИШИН звінчалися 15.7.1978 р. в Монтреалі, Канада.

Молода Пара — це активні від юних літ члени Монтреальського Осередку СУМ. Вони були учасниками сумівських таборів і пройшли усі щаблі юнацьких іспитів. Зенон — мистець маляр оформлював журналик "Юнацький Шлях".

Весільна гостина відбулася в Домі Української Молоді при чисельній участі гостей, в традиційному українському обряді. Привітання виголосив о. митр. І. Гаврилюк, а від О-ку СУМ д. П. Гуменний.

З переведеної між гостями збірки на Дім Укр. Молоді, виділено 25 дол. на "Авангард" і 15 дол. на "Крилаті".

Молодій Парі бажаємо щасливого і довгого життя!

Закінчення зі стор. 77

передумовною до збройної боротьби мусить бути ідейно-духова боротьба. Нам не вільно стати пересічним американцем, чи західньо-європейцем, бо ми є нація без держави, люди без власної хати. Тому, мусимо бути ідейно багатими. Саме слово "українець" вважаємо нашим революційним скарбом, нашим постійним закликом до великого чину й боротьби. Нехай слова Валентина Мороза цього невгнутого борця, стануть нам дороговказом до дальшої дії:

> "Саме тепер потрібно, щоб хтось показав приклад твердости і одним махом змив це гнітюче враження, яке створилося після відходу багатьох людей від активної громадської діяльности. Випало нам... Тяжка це місія. Кричати та поучати глухих нікому не легко. Але ж не поважати себе — ще важче. Тому,
>
> БУДЕМО БИТИСЬ."

І.З.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД "АВАНҐАРДУ"

ЗСА

Чікаґо /Павлушкова/: *Т. Дрозд, з христин Христі Войтович — 35 дол. /також на "Крилаті" — 40 дол./ З весілля Олі Хіч з М. Колодієм — 25 дол. /також на "Крилаті" — 25 дол./*

Міннеаполіс: *О-к СУМ — 25 дол. /також на "Крилаті" — 25 дол./*

Нью Йорк: *Марія П'ятка — 5 дол. /також на "Крилаті" — 5 дол./*
Г. Полтава — 5 дол. /також на "Крилаті" — 15 дол./

Клівленд: *Т. Цішкевич — 8.50 дол.*

Сиракюзи: *І. Пігуляк — 4 дол.*

Вел. Брітанія

Лондон: *І Бутинський — 3 ф.ст., Мирон Саґан — 3 ф.ст.,*

Лестер: *З весілля Софії-Джіни Якимів і М. Річарда Сміта — 7.50 ф.ст.*

НІМЕЧЧИНА

Людвіґсбурґ: *М. Курляк — 5 н.м.*

Ганновер: *З. Терешкун — 10 н.м. /також на "Крилаті" — 10 н.м./*

Мюнхен: *Осипа Демчук — 5 н.м.*

ФРАНЦІЯ

Париж: *І.П.Копчук — 25 ффр. /також на "Крилаті" — 25 ффр./*

КАНАДА

Гамільтон: *Кредитова Спілка "Віра" — 50 дол. /також на "Крилаті" — 50 дол./*

Монтреаль: *З тризни по сл. п. І. Воркевичу — 20 дол. /також на "Крилаті" — 20 дол./ С. Шнурівська — 10 дол. /також на "Крилаті" — 5 дол./*

АВСТРАЛІЯ

Сідней: *І. Джерджс — 4 дол., М. Мик — 4 дол.*

Жертводавцям і Збирачам щире Спасибі, а Молодим Парам і малій Христі Многих і щасливих літ!

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ

...: Честь і Слава могутньому Борцеві! /С. Бандера/.....1
С. Бандера: *Уривок зі "Слова до українських націоналістів"*.....2
Є. Грановський: *"Честь і слава Борцям за волю України"*.....3
ЦУ СУМ: *"На Многая літа Владико"! вітання на Уродини*.....7
...: Текст привітання Патріярха Йосифа Конґресові СУМ.....8
Р.З.: *"Дух одвічної стихії" в 50-ліття ОУН*.....10
Олесь Бердник: *"Ідея злиття націй — злочинна."*.....14
...: Нові твори О. Бердника.....17
...: Новий документ про суд Левка Лук'яненка.....19
Надія Лук'яненко: *"Мені хочеться кричати..."*.....22
...: Справа М. Симчича.....23
/УЦІС/: *Микола Будуляк-Шарипін розповідає*.....26
...: Незламний д-р В. Горбовий.....29
Від Редакції.....30
...: Помер сл. п. Генерал Павло Шандрук.....32

ІДЕОЛОГІЧНІ ТЕМИ

Роман Зварич: *За яку боротьбу? /6/*.....33

ПОЕЗІЯ — ПРОЗА

О. Рожка: *Микола Руденко*.....40
Микола Руденко: *Вибір поезій*.....42
Петро Кізко: *Мої спогади*.....47

НАУКА-КУЛЬТУРА — МИСТЕЦТВО

Д-р В. Трембіцький: *Наша преса на початку XX стол*.....52
Д-р В. Попович: *Гуцульська різьба в дереві*.....56

ВИХОВНИКИ

К. Ушинський: *Проблеми сімейного виховання*.....64

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Д-р Степан Зощук: *В обіймах поступу*.....69

СУМ В ДІЇ

О.Р.: *III-ій Ідеологічно-вишкільний табір СУМ-ТУСМ*.....73

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНСТВО В СВІТІ

І.З.: *Завдання українського студенства*.....75

ЩАСТЯ БАЖАЄМО

Оксана СТРИГА і Євген МАРКОВИЧ, Дарка МУДРАК і Мирон ФЕДОРІВ Марія ПОЦЮРКО і Зенон АНДРУСИШИН, Оля ХІЧ і Мар'ян КОЛОДІЙ.....78
Пожертви на Пресфонд "Авангарду".....80

НА ОБКЛАДИНЦІ

Різьблений свічник, Річка, XIX стол......I
Цукорниця. Плоска різьба, інкрустація бісером і металом М. Шкрібляк, XIX стол.....IV